

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2019/1543)

Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023

Uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2019

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB anmodas att för egen del anta samt att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stad säkerhetsprogram 2020-2023 enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram kompletterande anvisningar till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.
4. Tidigare beslutat program För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 (dnr 171-1309/2017) upphör därmed att gälla.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsdirektören ges i uppdrag att ta fram, revidera och besluta om tillämpningsanvisningar till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stadsledningskontorets förslag till nytt säkerhetsprogram utgör en revidering av *För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och*

säkerhetsprogram 2018-2021 (dnr 171-1309/2017) som antogs av kommunfullmäktige 2018. Den tydligaste förändringen är att det brottsförebyggande arbetet brutits ut för att samlas tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor i det särskilda trygghetsprogram som är under framtagande. I övrigt har revideringar gjorts för att anpassa programmet till ny lagstiftning samt nya överenskommelser för kommunerna som kompletterar lagstiftningen. Bland annat har en ny säkerhetsskyddslag börjat gälla under 2019 och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och SKR har slutit nya överenskommelser om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Den snabba förändringen av det säkerhetspolitiska läget i omvärlden samt ständig teknisk utveckling utgör också faktorer som påverkat innehållet i programförslaget.

Mer specifikt handlar programmet om att stadens förmåga att förutse, förebygga och motstå oönskade händelser genom hela hotskalan ska vara stark och när en oönskad händelse ändå inträffar ska staden vidta rätt åtgärder för att minimera dess konsekvenser och säkerställa en snar återgång till ordinarie verksamhet. Detta ska säkerställas genom att samtliga nämnder och bolagsstyrelser inom ramen för ordinarie planerings- och styrningsprocesser ska ange egna mål och aktiviteter som tydligt leder mot måluppfyllnad.

Säkerhetsprogrammet föreslås utöva övergripande styrning av stadens åtaganden inom ramen för Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, samt utgöra det styrdokument för arbetet med krisberedskapen som alla kommuner ska ha i enlighet med MSB:s och SKR:s överenskommelse om kommunernas krisberedskap för åren 2019-2022. Programmet innehåller dessutom övergripande samordning av det olycksförebyggande arbetet. Det innebär att säkerhetsprogrammet och Storstockholms brandförsvars handlingsprogram tillsammans utgör det handlingsprogram för olycksförebyggande arbete som staden ska ha enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Därutöver innehåller programmet övergripande inriktning för arbetet med civilt försvar, säkerhetsskydd samt otillåten påverkan och hot och våld mot anställda. Även arbetet med informationssäkerhet belyses övergripande i programmet.

Säkerhetsprogrammet anger vad som ska värnas i säkerhetsarbetet och synliggör den övergripande hot- och riskbilden för staden i det säkerhetspolitiska läge som råder. Säkerhetsprogrammet anger att säkerhetsarbetet ska ske samordnat och med en tydlig ansvarsfördelning så att stadens samlade resurser används i relation till de mest framträdande behoven. Det beskriver att ansvaret är tvådelat, vilket betyder att säkerhetsarbetet ska

bedrivs på såväl central som lokal nivå och att ansvaret för det verksamhets- och områdesspecifika säkerhetsarbete som åvilar samtliga nämnder och bolagsstyrelser är långtgående. Nyckeln till ett effektivt säkerhetsarbete är systematik och helhetstänkande där arbetet i så stor utsträckning som möjligt integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. I det systematiska säkerhetsarbetet ingår också att omvärldsbevakning, utvärdering, kommunikation, samverkan och geografiskt områdesansvar ska genomsyra och vara en integrerad del i arbetet samt att arbetet ska grunda sig på verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser.

I säkerhetsprogrammet görs en uppdelning av arbetet i fem sammanlänkade fokusområden; 1) krisberedskap, 2) civilt försvar, 3) säkerhetsskydd & informationssäkerhet, 4) förebygga olyckor samt 5) otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda. För respektive fokusområde anges övergripande mål för den period programmet gäller. För respektive område beskrivs också hur stadens arbete ska bedrivs för att nå resultat.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, S:t Erik Markutveckling AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, Stockholms Stadsteater AB, Stockholm Business Region AB (SBR), S:t Erik Försäkrings AB och S:t Erik Livförsäkring AB. AB Familjebostäder, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholms Hamn AB, S:t Erik

Markutveckling AB, S:t Erik Försäkring AB och S:t Erik Livförsäkring AB har valt att inte svara på remissen.

Arbetsmarknadsnämnden bedömer att det har skett en påtaglig utveckling av säkerhetsprogrammet, jämfört med föregående trygghets- och säkerhetsprogram. Inriktningen för hur säkerhetsarbetet inom Stockholms stad och ansvarsförhållanden inom staden har blivit tydligare i och med det nya programmet.

Exploateringsnämnden är positiv till förslaget till nytt säkerhetsprogram. Nämnden bedömer, i likhet med stadsledningskontoret, att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument utgör en förutsättning för att nå framgång i arbetet. Nämnden anser det nödvändigt att som det därutöver föreslås, vidare förtydliga och komplettera programmet i form av tillämpningsanvisningar för praktisk vägledning och att en stadsövergripande utbildnings- och övningsplan tas fram.

Fastighetsnämnden anser att förslaget program lägger grunden för ett samordnat, effektivt och långsiktigt säkerhetsarbete inom staden. För att kontoret ska kunna leva upp till de krav som ställs behöver ny kompetens rekryteras, något som nämnden har tagit höjd för i budget 2020.

Idrottsnämnden anser att programmets struktur med tydliga fokusområden och mål ger goda förutsättningar för att bedriva ett fortsatt systematiskt och effektivt säkerhetsarbete.

Kulturnämnden välkomnar det nya programmet och reser några synpunkter, som till exempel avsaknad av gemensamma verktyg och system.

Kyrkogårdsnämnden är positiv till det nya säkerhetsprogrammet och poängterar bland annat att det kan vara nödvändigt att peka ut och reservera platser för det som tidigare kallats för krigskyrkogårdar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig principiellt positiv till förslaget om ett nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad. Nämnden instämmer i att det är lämpligt att samla säkerhetsfrågorna i ett övergripande dokument, men anser att det hade varit lämpligt att remittera Säkerhetsprogrammet och trygghetsprogrammet samtidigt.

Servicenämnden är positiv till programmet. Att samla säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument är en avgörande förutsättning för att nå goda resultat. Programmet har en tydlig disposition och god koppling till stadens budget. Nämnden efterfrågar anvisningar om hur en förvaltning säkerställer ett ändamålsenligt och effektivt informationssäkerhetsarbete.

Socialnämnden är positiv till förslaget om Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023. Programmet är tydligt, väl genomarbetat och är anpassat utifrån det rådande omvärldsläget där till exempel teknisk utveckling

kan användas på helt nya sätt för att sprida desinformation eller skapa störningar genom så kallade cyberattacker.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att det tidigare Trygg- och säkerhetsprogrammet delas i två delar, ett för trygghet och ett för säkerhet, då det ökar tydligheten. Likaså är det positivt att programmen uppdateras då säkerhetsfrågorna påverkas av teknisk utveckling, ny lagstiftning, nya riktlinjer och ett föränderligt omvärldsläge.

Trafiknämnden ställer sig bakom programmet och anser att det är en förutsättning för framgång i arbetet att styrningen av säkerhetsfrågorna samlas i ett stadsövergripande styrdokument och lyfter ett par punkter. Bland annat att utan lokalt riskhanteringsråd finns en fara i att alla säkerhetsfrågor endast avhandlas reaktivt, dvs. när det har hänt och inte proaktivt som hela programmet förespråkar.

Åldrenämnden ställer sig bakom den nya utformningen av stadens säkerhetsprogram samt de fokusområden som valts ut.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till det föreslagna programmet och vill även trycka på vikten av kommunikation till allmänheten vid krissituationer.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att det är av stor vikt att staden bedriver ett säkerhetsarbete med utgångspunkt i hög ambition och på ett för staden samlat sätt. Stadsdelsnämnden är positiv till förslaget i sin helhet och de utvalda fokusområdena för programperioden.

Farsta stadsdelsnämnd ser positivt på att säkerhetsfrågor och trygghetsfrågor separeras och samlas i egna program. Förändringarna i omvärlden och möjligheten att förverkliga stadens höjda ambitionsnivå när det gäller säkerhetsarbetet gör detta nödvändigt.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det nya reviderade programmet hjälper till att anpassa verksamheten till nya omvärldsförutsättningar, lagstiftning och olika riktlinjer samt tydliggör stadens höga ambitioner för säkerhetsfrågor. Att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument utgör en förutsättning för att nå framgång i arbetet och stärker stadens robusthet och förmåga att möta olika former av hot, kris och katastrofer.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv, och lyfter att en samordning kring problembilder med mera är värdefull. I vissa frågor behövs specialistkompetens för att kunna bedöma ett givet läge. I förslaget beskrivs vid flera tillfällen att kommunstyrelsen ska samordna frågor samt ge nämnder och styrelser statistik och lägesbilder på kort och lång sikt. Detta ser nämnden positivt på.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till omarbetningen av säkerhetsprogrammet, och lyfter frågor inom krisberedskap, civilt försvar, förebyggande av olyckor samt otillåten påverkan.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till föreslaget program och lyfter stadsdelsnämndernas olika förutsättningar vad gäller löpande dialoger med näringslivet, vilket är en utmaning i ett stadsdelsområde med många olika näringsidkare.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till den nya utformningen av säkerhetsprogrammet samt de fem fokusområdena. De lyfter att för att ”förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda” har stadsdelsförvaltningen önskemål om att stadsledningskontoret utreder samt tar fram riktlinjer för hur anställdas identitet kan skyddas vid polisanmälningar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till den nya utformningen av säkerhetsprogrammet samt utvalda fokusområden.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till innehållet i Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd bedömer att programmet tar ett helhetsgrepp om stadens säkerhetsarbete med tydliga inriktningar för arbetet och att programmet, tillsammans med stadens trygghetsprogram, bidrar till att nå målet om en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att en förutsättning för att nå framgång i arbetet med säkerhetsfrågorna är att samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument.

Älvsjö stadsdelsnämnd ser positivt på det initiativ som tagits i att dela upp trygghets- och säkerhetsprogrammet i två olika delar; ett trygghetsprogram och ett säkerhetsprogram. Detta trots att tryggheten och säkerheten i delar är sammanlänkade. Nämnden invänder mot att stadens säkerhetsprogram på flera ställen endast hänvisar till Sveriges säkerhet. I kommunallagen framgår det att kommunen har hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område och dess medlemmar. Fokus borde därför ligga på stadsnivå och på kommunmedlemmarna.

Östermalms stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget till säkerhetsprogram då det på ett klart och pedagogiskt sätt tydliggör stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna samt på ett tydligt sätt beskriver riktning, styrning, uppdrag och ansvarsförhållanden för stadens förvaltningar och bolag. Att Säkerhets- och trygghetsområdena har delats itu och tas upp i två olika program ses också som positivt då det ökar tydligheten.

Stockholms Stadshus AB och berörda dotterbolag anser att det är bra att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument.

Att det brottsförebyggande arbetet tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor brutits ut och samlats i ett särskilt trygghetsprogram skapar också en tydligare uppdelning och styrning i dessa frågor som kommit högt upp på agendan på senare tid. Då programmet av förklarliga skäl inom vissa delar är relativt övergripande, vill koncernledningen påtala vikten av att de kompletterande anvisningar som kommunstyrelsen ska ta fram är konkreta och ger nämnder och bolag tillräckligt med stöd för att programmet ska kunna efterlevas på det sätt som avses.

Mina synpunkter

Säkerhetsfrågorna upptar en allt större del av Stockholms stads ansvar och verksamheter. Det är av avsevärd vikt att staden fullföljer ett säkerhetsarbete som speglar stadens höga ambition och som dessutom ligger i linje med lagstiftning och riktlinjer.

En förutsättning för höga resultat i säkerhetsfrågorna är att styrningen är samlad i ett tydligt stadsövergripande styrdokument. Eftersom Stockholm är Sveriges huvudstad är detta särskilt viktigt. På samma sätt är det viktigt att säkerhetsfrågorna och trygghetsfrågorna delas upp i två separata styrdokument, för att ge respektive frågor det utrymme som behövs och den tydlighet som förväntas och efterfrågas. Med det sagt är det fortsatt så att trygghetsfrågor och säkerhetsfrågor förblir nära sammanlänkade, och att hänsyn måste tas till detta i alla bolag och nämnder.

Säkerhetsprogrammet är anpassat till Stockholms stads verksamheter samt de regelverk och andra relevanta riktlinjer, vilket medför att det till stor del utgår från olika kravställningar som läggs på Sveriges kommuner och som därmed avgränsar och ger inriktning till programmets struktur och innehåll. I arbetet har MSB:s vägledning om kommunernas arbete använts som referenspunkt.

Inom stadens geografiska område finns risker och sårbarheter som är typiska för storstaden. Det handlar bland annat om befolkningsmängd och befolkningstäthet, infrastruktur, sociala skillnader, folksamlingar och evenemang. Exempel på risker inom en storstad kan vara snabb spridning av epidemier eller terrorattacker på allmän plats. Därför är det viktigt att staden arbetar tillsammans med andra myndigheter för att minimera risker, till exempel vad gäller terrorattacker på allmän plats.

Av avgörande betydelse i stadens säkerhetsarbete är att det ständigt är professionellt och systematiskt och att alla involverade parter förstår och känner igen sig i sina respektive roller och ansvar. Det föreslagna programmet

ger en sådan tydlighet. Arbetet med särskilda säkerhetssamordnare i bolagen och nämnderna fortsätter och kompletteras med en struktur där arbetet presenteras genom fem nära sammanlänkande fokusområden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Emilia Bjuggren, Kadir Kasirga och Jan Valeskog (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 godkänns i huvudsak.
2. Stockholm ska verka för regelförändring i syfte att få kyltorn anmälningspliktiga och att ett komplett register uppförs.
3. Stockholm ska via Storstockholms brandförsvaret säkerställa att tillståndsgivning och besiktning av hur sprängmedel som förvaras på byggarbetsplatser utförs i enlighet med kommunens ansvar.
4. Därutöver anföras:

Stockholm ska vara en säker och trygg stad. Ansvaret för ett tryggt Stockholm vilar på samtliga verksamheter inom staden.

Det är anmärkningsvärt att majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Vi ställer oss frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden stora summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

Ett flertal synpunkter från remissinstanserna har tyvärr inte fångats upp av finansborgarrådet och majoriteten. Följande synpunkter anser vi skulle ha fått gehör.

Att det kommande trygghetsprogrammet inte har varit ute på remiss samtidigt som säkerhetsprogrammet är olyckligt eftersom viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen och stadens beredskap uteblir. Trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning vilket också påpekas av flera remissinstanser. Miljö- och hälsoskydds nämnden skriver ”... *det hade varit lämpligt att remittera de två förslagen*”

gemensamt i syfte att möjliggöra en samlad bedömning av innehållen i de två programmen.”

Vi delar Trafiknämndens synpunkter om att det är olyckligt att fokusområdet Förebygga brott inte finns med i förslaget till säkerhetsprogram. Trafiknämnden skriver att *”... vilket enligt trafikkontorets mening kan medföra en risk för otydlighet inom planeringen av det fysiska skyddet, t.ex. larmhantering och kameraövervakning.”* Det är av stor vikt att det inte får råda otydlighet i planering av stadens fysiska skydd. I de kompletterande anvisningarna till programmet som ska tas fram måste det framgå att förebyggande av brott genom fysiska skydd ingår i stadens säkerhetsarbete. Även kopplingarna till andra styrande dokument som till exempel Riktlinjer för informationssäkerhet behöver tydliggöras.

Storstockholms brandförsvaret har på stadens uppdrag ansvaret för tillståndsgivning och besiktning av hur sprängmedel förvaras på byggarbetsplatser. Det har framkommit i media att räddningstjänsten sällan utövar någon tillsyn. Enligt räddningstjänsten är tillstånden att förvara sprängmedel ofta ettåriga och räddningstjänsten hinner då inte kontrollera byggarbetsplatser med tillstånd att förvara sprängmedel. Vi anser att finansborgarrådet ska ge tydliga direktiv och säkerställa att tillräckliga resurser ges för bättre kontroller.

Sommaren 2017 smittades åtta personer av legionella varav fyra personer avled. Smittan spreds via luften från ett kyltorn i Kista. I och med att kyltorn inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga är det svårt för staden att ha en komplett lägesbild av var kyltornen finns. Avsaknaden av regelverk för kyltorn gör att det kan vara svårt att snabbt hitta smittkällan och stoppa smittan vid en framtida olycka. Staden har efter 2017 verkat för att anmälningsplikt ska råda och arbetet påbörjades för att ska ett eget register. Bland annat formulerades det en skrivelse till Miljödepartementet. Staden behöver fortsätta driva på för att regelförändring ska ske. Därför bör kommunstyrelsen uppvakta regeringen i syfte att få kyltorn anmälningspliktiga och att ett komplett register över befintliga kyltorn i Sverige uppförs.

Enligt både befintliga och kommande säkerhetsprogram ska varje nämnd och styrelse genomföra årliga krisledningsövningar. Det är av stor vikt att kommunstyrelsen som tillsynsansvarig säkerställer att detta sker. Eftersom många verksamheter kan bli berörda av en större krissituation, är det viktigt att krisövningar som inkluderar flera aktörer genomförs.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen.

De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att det blir tydligt vilka som ansvarar för uppföljning av respektive program. Även Säkerhetsprogrammet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras. Då programmet är otydligt gällande uppföljning föreslår vi att en sammanfattning bifogas årsredovisningen. Vi kommer noga följa hur uppföljningen kommer att fungera.

Ett gott säkerhetsarbete förutsätter att staden systematiskt identifierar vilka risker och sårbarheter som skulle kunna påverka stadens verksamheter, vår miljö och alla som vistas i Stockholm negativt. Stadens beredskap behöver ständigt utvecklas för att

möta plötsliga krissituationer och olyckor. Det kräver tydliga politiska direktiv och resurser. Här behöver majoriteten höja ambitionsnivån för att säkerställa att Stockholms krisberedskap står sig stark även i framtiden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB anmodas att för egen del anta samt att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stad säkerhetsprogram 2020-2023 enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram kompletterande anvisningar till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.
4. Tidigare beslutat program För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 (dnr 171-1309/2017) upphör att gälla.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsdirektören ges i uppdrag att ta fram, revidera och besluta om tillämpningsanvisningar till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.

Stockholm den 4 mars 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Mats Larsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Emilia Bjuggren (alla S) och Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stadsledningskontorets förslag till nytt säkerhetsprogram utgör en revidering av *För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021* (dnr 171-1309/2017) som antogs av kommunfullmäktige 2018. Den tydligaste förändringen är att det brottsförebyggande arbetet brutits ut för att samlas tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor i det särskilda trygghetsprogram som är under framtagande. I övrigt har revideringar gjorts för att anpassa programmet till ny lagstiftning samt nya överenskommelser för kommunerna som kompletterar lagstiftningen. Bland annat har en ny säkerhetsskyddslag börjat gälla under 2019 och MSB och SKR har slutit nya överenskommelser om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Den snabba förändringen av det säkerhetspolitiska läget i omvärlden samt ständig teknisk utveckling utgör också faktorer som påverkat innehållet i programförslaget.

I förslaget till nytt säkerhetsprogram anges att stadens samlade säkerhetsarbete ska leda mot kommunfullmäktiges övergripande mål om en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i. Mer specifikt handlar programmet om att stadens förmåga att förutse, förebygga och motstå oönskade händelser genom hela hotskalan ska vara stark och när en oönskad händelse ändå inträffar ska staden vidta rätt åtgärder för att minimera dess konsekvenser och säkerställa en snar återgång till ordinarie verksamhet. Detta ska säkerställas genom att samtliga nämnder och bolagsstyrelser inom ramen för ordinarie planerings- och styrningsprocesser ska ange egna mål och aktiviteter som tydligt leder mot måluppfyllnad.

Säkerhetsprogrammet föreslås utöva övergripande styrning av stadens åtaganden inom ramen för Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, samt utgöra det styrdokument för arbetet med krisberedskapen som alla kommuner ska ha i enlighet med MSB:s och SKR:s överenskommelse om kommunernas krisberedskap för åren 2019-2022. Programmet innehåller dessutom övergripande samordning av det olycksförebyggande arbetet. Det innebär att säkerhetsprogrammet och Storstockholms brandförsvars handlingsprogram tillsammans utgör det handlingsprogram för olycksförebyggande arbete som staden ska ha enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Därutöver innehåller programmet övergripande inriktning för arbetet med civilt försvar, säkerhetsskydd samt otillåten påverkan och hot och

våld mot anställda. Även arbetet med informationssäkerhet belyses övergripande i programmet.

Säkerhetsprogrammet anger vad som ska värnas i säkerhetsarbetet och synliggör den övergripande hot- och riskbilden för staden i det säkerhetspolitiska läge som råder. Säkerhetsprogrammet anger att säkerhetsarbetet ska ske samordnat och med en tydlig ansvarsfördelning så att stadens samlade resurser används i relation till de mest framträdande behoven. Det beskriver att ansvaret är tvådelat, vilket betyder att säkerhetsarbetet ska bedrivas på såväl central som lokal nivå och att ansvaret för det verksamhets- och områdesspecifika säkerhetsarbete som åvilar samtliga nämnder och bolagsstyrelser är långtgående. Nyckeln till ett effektivt säkerhetsarbete är systematik och helhetstänkande där arbetet i så stor utsträckning som möjligt integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. I det systematiska säkerhetsarbetet ingår också att omvärldsbevakning, utvärdering, kommunikation, samverkan och geografiskt områdesansvar ska genomsyra och vara en integrerad del i arbetet samt att arbetet ska grunda sig på verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser.

I säkerhetsprogrammet görs en uppdelning av arbetet i fem sammanlänkade fokusområden; 1) krisberedskap, 2) civilt försvar, 3) säkerhetsskydd & informationssäkerhet, 4) förebygga olyckor samt 5) otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda. För respektive fokusområde anges övergripande mål för den period programmet gäller. För respektive område beskrivs också hur stadens arbete ska bedrivas för att nå resultat.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor vikt att staden bedriver ett säkerhetsarbete som utgår från stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna och som också ligger i linje med gällande lagstiftning och andra relevanta riktlinjer. Att samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument utgör enligt stadsledningskontoret en förutsättning för att nå framgång i arbetet. Stadsledningskontoret gör också bedömningen att det föränderliga, säkerhetspolitiska omvärldsläget och Stockholms särskilda förutsättningar påkallar att stadens arbete med säkerhetsfrågor har en strategisk inriktning.

Med hänsyn till att säkerhetsfrågorna alltmer omgärdas av ökade lagkrav och nya omvärldsförutsättningar som kräver särskild styrning av arbetet, föreslår stadsledningskontoret att inriktningen för säkerhetsfrågorna i staden läggs fast genom

ett särskilt program och att inriktningen för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, som tidigare ingick i det samlade trygghets- och säkerhetsprogrammet, föreslås hanteras i det trygghetsprogram som är under framtagande och som samlar trygghetsrelaterade frågor i ett bredare perspektiv. Trygghetsfrågorna och säkerhetsfrågorna är nära sammanlänkade och stadsledningskontoret vill understryka vikten av att implementering av de båda programmen sker parallellt då de syftar till samma övergripande målsättningar.

Förslaget till säkerhetsprogram är anpassat till regelverk och andra relevanta riktlinjer vilket medför att det till stor del utgår från olika kravställningar som läggs på Sveriges kommuner och som därmed avgränsar och ger inriktning till programmets struktur och innehåll. MSB:s vägledning om kommunernas arbete med styrdokument har konsulterats.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att stadens säkerhetsarbete bedrivs professionellt och systematiskt och att alla verksamheter i staden har god kunskap om roller och ansvar. Därför tydliggörs vad som menas med systematik i ett eget avsnitt samt att ett särskilt avsnitt behandlar ansvarsfördelningen inom staden. Stadsledningskontoret föreslår att nämnder och bolagsstyrelser fortsatt ska utse särskilda säkerhetssamordnare som samordnar säkerhetsarbetet inom respektive verksamhet. Stadsledningskontoret föreslår också en struktur där arbetet presenteras genom fem fokusområden, som dock inte ska ses som separata områden utan tvärtom är starkt sammanlänkade. Exempelvis tar samtliga områden avstamp i de verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyserna där verksamheterna identifierar vilka risker och sårbarheter som är prioriterade och som kräver särskilda handlings- och kontinuitetsplaner. Arbetet med civilt försvar ska ses som en förlängning och förstärkning av krisberedskapen och både säkerhetsskydd och informationssäkerhet är viktiga områden att utveckla inom ramen för krisberedskapen och civilt förvar. Stadsledningskontoret anser att det olycksförebyggande arbetet i staden genom förslaget stärks och ges ökade förutsättningar att bedrivas på ett systematiskt och strategiskt sätt. Detta avsnitt har därför utvecklats jämfört med det tidigare programmet och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning. Stadsledningskontoret ser att arbetet med att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda ytterligare behöver utvecklas för att möta nya former av hot och risker, bland annat mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och nya former av informationspåverkan i samhället.

Stadsledningskontoret föreslår att programmets giltighetstid sträcker sig så långt som överenskommelsen om kommunernas krisberedskap tillåter, dvs till utgången av år 2023.

Stadsledningskontoret anser att det blir viktigt att ytterligare tydliggöra vissa områden i säkerhetsarbetet genom tillämpningsanvisningar. Tillämpningsanvisningarna föreslås komplettera programmet och ge praktisk vägledning i arbetet. Stadsledningskontoret föreslår att tillämpningsanvisningar fastställs av stadsdirektören. Stadsledningskontoret anser också att det är viktigt att kompetenshöjande insatser genomförs och att stadens alla verksamheter drar lärdomar

av inträffade händelser och övar regelbundet för att höja krishanteringsförmågan. Därför kommer en stadsövergripande utbildnings- och övningsplan tas fram som ett komplement till säkerhetsprogrammet. Utbildnings- och övningsplanen fastställs av stadsdirektören i enlighet med nationella riktlinjer.

För att stadens alla verksamheter ska ha en gemensam plattform för säkerhetsarbetet föreslår stadsledningskontoret att kommunfullmäktige antar Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023, bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stockholms stadshus AB anmodas att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023. Tidigare beslutat program För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 (dnr 171-1309/2017) föreslås upphöra att gälla. Kommunstyrelsen uppdras att ta fram kompletterande anvisningar till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, S:t Erik Markutveckling AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, Stockholms Stadsteater AB, Stockholm Business Region AB (SBR), S:t Erik Försäkrings AB och S:t Erik Livförsäkring AB. AB Familjebostäder, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholms Hamn AB, S:t Erik Markutveckling AB, S:t Erik Försäkring AB och S:t Erik Livförsäkring AB har valt att inte svara på remissen.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret.....	12
Arbetsmarknadsnämnden.....	16
Exploateringsnämnden.....	18
Fastighetsnämnden.....	19
Idrottsnämnden.....	19
Kulturnämnden.....	20
Kyrkogårdsnämnden.....	21
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	23
Servicenämnden.....	24
Socialnämnden.....	25
Stadsbyggnadsnämnden.....	26
Trafiknämnden.....	27
Äldrenämnden.....	29
Bromma stadsdelsnämnd.....	30
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.....	30
Farsta stadsdelsnämnd.....	31
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.....	32
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.....	33
Kungsholmens stadsdelsnämnd.....	33
Norrmalms stadsdelsnämnd.....	35
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.....	36
Skarpnäcks stadsdelsnämnd.....	37
Skärholmens stadsdelsnämnd.....	37
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.....	38
Södermalms stadsdelsnämnd.....	39
Älvsjö stadsdelsnämnd.....	40
Östermalms Stadsdelsnämnd.....	41
Stockholms Stadshus AB.....	42

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S) och Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Maria Jansson (Fi), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att det har skett en påtaglig utveckling av säkerhetsprogrammet, jämfört med föregående trygghets- och säkerhetsprogram. Inriktningen för hur säkerhetsarbetet inom Stockholms stad och ansvarsförhållanden inom staden har blivit tydligare i och med det nya programmet.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det är positivt med ett samlat och tydligt säkerhetsprogram, som inkluderar flera typer av säkerhetsfrågor under samma paraply. Även det vidgade perspektivet gällande hur säkerhetsarbetet påverkar fler aktörer än staden, till exempel kranskommuner, länsöverskridande verksamheter och verksamheter på riksnivå, är en positiv utveckling av programmet.

Programmets fem fokusområden är tydliga och det är bra att programmet lyfter behovet av ett samordnat säkerhetsarbete med tydlig ansvarsfördelning, samt att arbetet med säkerhetsfrågor ska tillämpas på alla områden oavsett nivå och att alla medarbetare ska bidra i stadens säkerhetsarbete. I detta arbete bedömer arbetsmarknadsförvaltningen att det är viktigt att säkerställa förankring hela vägen till den enskilde medarbetaren, så att säkerhetsfrågor inte blir något som endast chefer arbetar med och har kunskap kring. Det är positivt att det ska tas fram tillämpningsanvisningar som komplement till programmet, för att tydliggöra vad som praktiskt ska göras.

Eskaleringsbilden visar numera även nivån för ”höjd beredskap” och redogör tydligt för att den påverkade enheten/verksamheten ska vara delaktig i hela krislednings- och krishanteringsprocessen.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser vidare att ett gemensamt och förankrat arbetssätt kopplat till enhetslokala risk- och sårbarhetsbarhetsanalyser (RSA), väsentlighets- och riskanalyser (VOR) och arbete med egenkontroll är en viktig del i att såväl förebygga risker som att säkerställa kunskap om säkerhetsarbete hos alla medarbetare. Här är uppföljningen av arbetssätt och hantering på central nivå viktigt

för att utifrån verksamhetens behov kunna rikta såväl utbildnings- som andra stödinsatser för att höja kunskap och förbättra arbetet. Det är viktigt att medarbetare har centrala anvisningar och riktlinjer att förhålla sig till vad gäller hantering av säkerhetsfrågor – och att riktlinjerna är tydliga för alla medarbetare och lätt att applicera i det dagliga arbetet.

Programmet lyfter utbildning och andra kompetenshöjande insatser som viktiga delar av säkerhetsarbetet. Detta är positivt då förebyggande insatser av den typen såväl minskar risken för att säkerhetsbrister uppstår, såväl som stärker förmågan att hantera oönskade händelser på ett enhetligt sätt. Arbetsmarknadsförvaltningen har goda erfarenheter av att till exempel genomföra krisledningsövningar och olika former av utbildningsinsatser riktade just mot enheter inom organisationen.

Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

Arbetsmarknadsförvaltningen vill lyfta att det behövs ytterligare arbete, såväl centralt som lokalt, för att göra informationssäkerhetsfrågorna till en lika självklar del av säkerhetsarbetet som till exempel andra säkerhetsfrågor som brand, skador, hot och olyckor. För många medarbetare och chefer ligger det närmare till hands att prata om, planera för och hantera till exempel arbetet med brand, än vad det gör att hantera frågor rörande informationsspridning, säkerställande av information och skydd av information.

Detsamma gäller rutiner för hantering av informationssäkerhetsfrågorna i stadens planering och uppföljning. Det behöver vara lika självklart att hantera informationssäkerhetsfrågorna genom rutiner för RSA, VOR, rapportering av händelser, incidentrapportering och uppföljning.

I arbetet med att förstärka den lokala organisationens kunskap om och förebyggande arbete och likrikta arbetet gällande informationssäkerhet behöver det centrala stödet till nämnder och bolag stärkas. Det handlar bland annat om tydliga centrala anvisningar och riktlinjer, informations- och utbildningsinsatser för särskilda roller inom staden, framtagande av system och mallar för lokal uppföljning och egenkontroll. På detta sätt ges förvaltningar och bolag bättre möjlighet att ge det lokala stöd som behövs till verksamheterna och som är de som hanterar den mesta informationen och också förväntas hantera frågor när kris uppstår.

Rutiner för hantering av information i centrala system – som till exempel e-post, intranät, Agresso, Lisa Självservice., måste vara tydliga och lika för alla medarbetare. Där är den stadscentrala styrningen viktig för att genomslag ska kunna nås i alla stadens verksamheter.

Otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer i att det finns behov av att utveckla arbetet med att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda för att möta nya former av hot och risker i arbetssituationen. Det känns som ett angeläget och viktigt arbete att genomföra, med tanke på förändringar i omvärlden.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Exploateringsnämnden anser skrivelsen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjurgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Clara Lindblom m.fl. (V), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret är positivt till förslaget till nytt säkerhetsprogram. Kontoret bedömer, i likhet med stadsledningskontoret, att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument utgör en förutsättning för att nå framgång i arbetet. Detta inte minst på grund av att säkerhetsfrågorna alltmer omgärdas av ökade lagkrav och nya omvärldsförutsättningar som kräver särskild styrning av arbetet.

Kontoret bedömer det som nödvändigt att som det därutöver föreslås, vidare förtydliga och komplettera programmet i form av tillämpningsanvisningar för praktisk vägledning och att en stadsövergripande utbildnings- och övningsplan tas fram.

Viktigt för kontoret är att ha ett trygghets- och säkerhetsperspektiv tidigt i planering av stadsmiljön och vid om- och nybyggnationer. Säkerhetsarbetet är utmanat att hantera för förvaltningarna, till följd av dess komplexitet och den ökande hotbilden som beskrivs i programmet. I många av nämndens projekt hanteras information som kan vara av betydelse för Sveriges säkerhet. Det är därför viktigt att centralt stöd i staden ges i detta arbete.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Lars Bäck m.fl. (V), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Individens trygghet och säkerhet förutsätter att viktiga funktioner och verksamheter som staden ansvarar för fungerar väl och kan levereras utan avbrott i händelse av störning samt att även egendom och miljö skyddas vid en sådan oönskad händelse. Kontoret anser att förslaget program lägger grunden för ett samordnat, effektivt och långsiktigt säkerhetsarbete inom staden. För att kontoret ska kunna leva upp de krav som ställs behöver ny kompetens rekryteras, något som kontoret har tagit höjd för i budget 2020.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2019 följande.

1. Idrottsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remissen om Stockholms stads säkerhetsprogram 2020- 2023
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen bedriver sen flera år tillbaka ett målmedvetet trygghets- och säkerhetsarbete. Genom bland annat risk- och sårbarhetsanalyser identifieras verksamheternas kritiska åtaganden och på så sätt kan åtgärder vidtas för att skydda och värna dessa.

Ett systematiskt säkerhetsarbete bedrivs genom att identifiera, analysera och förebygga risker.

Idrottsförvaltningen använder idag stadens trygghets- och säkerhetsprogram som ett stöd och en riktlinje för det praktiska trygghets- och säkerhetsarbetet. Förvaltningen

ser därför mycket positivt på att programmet nu reviderats och anpassats till nya omvärldsförutsättningar, lagstiftning och andra riktlinjer och överenskommelser som finns inom området.

Programmets struktur med tydliga fokusområden och mål ger goda förutsättningar för att bedriva ett fortsatt systematiskt och effektivt säkerhetsarbete.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2019 följande.

1. Att godkänna och överlämna förvaltningarnas tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Att förklara beslutet omedelbart justerat.

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) och Emilia Bjurgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Sofia Lundin (Fi) som instämde i särskilt uttalande från vice ordförande Torun Boucher m.fl. (V) och Emilia Bjurgren m.fl. (S).

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet välkomnar att säkerhetsprogram för Stockholms stad 2020-2023 har tagits fram och har några synpunkter och önskemål om förtydliganden. Förvaltningarna ser att säkerhetsprogrammet kommer att fungera som en bra grund för hur stadens verksamheter planerar, genomför och utvecklar säkerhetsarbetet, både utifrån riskhantering och säkerhetsskydd.

Ang. stycket på sidan 8, som beskriver central nivå:

”Den centrala nivån ska inrikta, samordna, stödja, följa upp och utveckla stadens samlade säkerhetsarbete utifrån *kunskap om de mest framträdande utmaningarna och behoven på övergripande nivå*” (vår kursivering). Vad avses här med övergripande nivå? Är det stadsdelars och fackförvaltningars specifika utmaningar? Här välkomnar förvaltningarna ett förtydligande.

På sidan 9, angående ett systematiskt säkerhetsarbete, saknar vi en uttalad strävan efter att ha gemensamma verktyg och system. Det kan vara exempelvis system för krisledning, anpassade för både central- och lokal nivå (fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag).

På sidan 13, under rubriken Samverkan och geografiskt områdesansvar beskrivs att samhällsutmaningarnas komplexitet kräver en väl fungerande samverkan mellan stadens verksamheter och relevanta samhällsaktörer. Här önskar vi att ytterligare fokus läggs på samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar i praktiken. Stadsdelsförvaltningar borde ha som skyldighet att bjuda in de fackförvaltningar och

kommunala bolag som verkar inom deras geografiska område, för dialog och samverkan. En aspekt som också bör diskuteras är det faktum att säkerhetsfrågorna i dag hanteras på olika ”hierarkisk” nivå inom olika förvaltningar vilket kan innebära att personer som arbetar med säkerhetsfrågor på exempelvis en stadsdelsförvaltning saknar tydliga mandat att leda samverkansdialoger tillsammans med fackförvaltningar som kulturförvaltningen.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet välkomnar också inriktningen för säkerhetsskyddsarbetet, som behöver stramas upp och förtydligas ännu mer.

Under rubriken Mål för fokusområde Säkerhetsskydd och informationssäkerhet (sidan 21) står att ”Staden bedriver ett systematiskt och väl utvecklat säkerhetsskyddsarbete som bland annat skyddar mot terroristbrott”. Men det nämns inte hur det är kopplat till det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Förvaltningen saknar även ett fokus på stadens arbete för att motverka och förebygga mot hedersrelaterat våld.

Vidare står det (på sidan 22) *att alla nämnder och bolagsstyrelser ska följa de rutiner som finns för att kunna bedriva ett effektivt säkerhetsskydd inom den egna verksamheten samt för säkerhetsskyddade upphandlingar.*

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser att det är bra att säkerhetsskyddsarbetet lyfts upp till en hög nivå i säkerhetsprogrammet. Dock anser förvaltningarna att det inom ramen för detta bör det på central nivå finnas tydliga rutiner om:

- Informationsägarskapet, dvs. vem som skapar och äger den digitala informationen under dess livscykel.

- Vilka minimikrav det ska ställas om hantering av informationssäkerheten vid upphandlingar utifrån säkerhetsskyddslagen.

- Vilka minimikrav det ska finnas för uppföljning av leverantörers åtaganden kring informationssäkerheten utifrån säkerhetsskyddslagen. En checklista på vad staden anser vara tillräcklig nivå för att säkerställas leverantörers ansvar i frågan.

- Tydlig styrning av hur informationssäkerheten och säkerhetsskyddsarbetet inom stadens egna verksamheter hanteras och kommuniceras internt. Det kan gälla t.ex. vid ändring av ett objekts status från normal till skyddsobjekt att informationen når till alla berörda som kan ha och/eller äger informationen.

- En checklista/intervjumall för säkerhetsklassning av personer och på vilken nivå sådant ska hanteras.

Förvaltningarna anser det vara rätt att ansvaret för dessa frågor läggs på central nivå, hos säkerhetsskyddschefen. Men kopplat till eller under säkerhetsskyddschefen bör det finnas en referensgrupp som kan hantera ovan angivna punkter.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december följande.

1. Överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Särskilt uttalande gjordes av Inger Edvardsson m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Thereza Nordlund m.fl. (V), *bilaga 1*.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till det nya säkerhetsprogrammet och nedan redogörs för hur arbetet med säkerhetsprogrammet påverkar nämndens verksamhet.

Kyrkogårdsnämndens ansvarsområde har av stadsledningskontorets säkerhetsavdelning klassats som en, i en allvarligare krissituation, strategiskt viktig verksamhet inom Stockholms stad. Det är av vikt att mottagandet och hanteringen av avlidna kan fortsätta under värdigast möjliga former även under en allvarligare krissituation, som kan komma att innebära kraftigt ökade antal avlidna, kombinerat med personalbrist och brist på resurser.

När detta säkerhetsprogram är antaget, så kommer det att behöva följas upp av förvaltningsspecifika lokala åtgärdsprogram. Delvis så har detta arbete redan inletts, till exempel där de båda krematorierna, Råcksta och Skogskyrkogården, pekats ut som nödvändiga att prioritera vid eventuell brist på elektricitet, vatten eller gas.

Kommande förvaltningsspecifika åtgärdsprogram kan komma att innefatta klassificering av personal som vid en allvarligare krissituation bedöms inte kunna undvaras, utan ska stanna kvar och fortsätta med sina arbeten.

Vidare kan det bli nödvändigt att peka ut och reservera platser för det som tidigare kallades krigskyrkogårdar, platser där större mängder avlidna kan bisättas eller gravsättas, om sådana omständigheter skulle uppstå.

Behov finns för att utveckla nya kommunikationsformer för samordning mellan Stockholms stads olika förvaltningar, som kan fungera även under en allvarligare krissituation, för hantering och fördelning av tillgängliga resurser under en allvarligare krissituation.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjurgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig principiellt positiv till förslaget om ett nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad. Förvaltningen instämmer i att det är lämpligt att samla säkerhetsfrågorna i ett övergripande dokument. I förslaget till nytt säkerhetsprogram framhålls emellertid också att de två programmen (Säkerhet respektive Trygghet) är tätt sammanlänkade och att de tillsammans utgör inriktningen för stadens samlade säkerhets- och trygghetsarbete. Även i stadsledningskontorets underlag framhålls att dessa frågor är nära kopplade till varandra och vikten av att de två programmen implementeras parallellt framhålls. Förvaltningen anser därför att det hade varit lämpligt att remittera de två förslagen gemensamt i syfte att möjliggöra en samlad bedömning av innehållen i de två programmen.

Förvaltningen noterar också att varken Säkerhetsprogrammet eller SLK:s tjänsteutlåtande utvecklar relationen och kopplingarna till andra styrande dokument på området, som t.ex. Digitaliserings-programmet och Riktlinjer för informationssäkerhet.

Miljöförvaltningen anser att det är bra att förslaget till nytt säkerhetsprogram håller fram klimat- och naturrelaterade händelser som potentiella hot. Effekterna av den typen av händelser skulle kunna leda till omfattande samhällsstörningar.

I förslaget till nytt säkerhetsprogram utgörs två av de fem fokusområdena av förebyggande arbete – dels mot olyckor, dels mot otillåten påverkan och hot mot anställda. Samtidigt framgår det att det brottsförebyggande arbetet har brutits ut ur det tidigare säkerhets- och trygghetsprogrammet för att samlas i det nya trygghetsprogram som är under framtagande. Förvaltningen anser att det kan krävas ett förtydligande vad gäller hur olika delar av det förebyggande arbetet ska hanteras med avseende på de två programmen. Detta bl.a. eftersom säkerhet och brottsförebyggande arbete rör två aspekter av samma företeelse (exempelvis utgör olaga hot en brottslig gärning).

Förvaltningen anser att dokumentet skulle kunna bli något mer lättillgängligt och konkret genom att komprimera utvalda delar. Vissa bakgrundstexter skulle kunna kortas ner. När det t.ex. gäller beskrivningar av stadens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) skulle säkerhetsprogrammet kunna hänvisa till separata anvisningar för den typen av processer.

Förvaltningen har – i ett annat sammanhang – noterat att det saknas en central ”visselblåsarfunktion” i staden. En tjänsteman som t.ex. misstänker att det förekommer, eller har förekommit, interna oegentligheter inom organisationen har i dagsläget ingen annan än sin chef att kontakta. Det är en situation som medarbetaren skulle kunna uppleva som problematisk. Skrivningar kring inrättande av en central funktion kring dessa frågor skulle därför med fördel kunna inkluderas i säkerhetsprogrammets fokusområde 5 – ”Förebygga otillåten påverkan...”, där man bl.a. framhåller vikten av att stockholmarna ska kunna känna förtroende för att såväl förtroendevalda som anställda i staden följer gällande regelverk.

Servicenämnden

Serviceutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 26 november 2019 följande.

Serviceutskottet beslutar att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till programmet. Att samla säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument är en avgörande förutsättning för att nå goda resultat. Programmet har en tydlig disposition och god koppling till stadens budget.

Programmet belyser vikten av förvaltningarnas risk- och sårbarhetsanalyser. Förvaltningen önskar tydligare direktiv gällande RSA vad som är lämplig nivå och avgränsning.

Staden har ett fungerande nätverk för säkerhetssamordnare. Detta nätverk skulle kunna nyttjas mer i framtagandet i de tillämpningsanvisningar som ska följa programmet. Budget för förespråkare samverkan och stadsledningskontoret skulle kunna utkräva större motprestationer av deltagande förvaltningar i dessa nätverk. Förslagsvis skulle arbetsgrupper kunna skapas med representanter inom nätverket från olika förvaltningar för framtagandet av riktlinjer, rutiner med mera. Programmet fastställer att nämnder och bolag ska säkerställa att all hantering av personuppgifter sker i enlighet med lagstiftning och riktlinjer. Serviceförvaltningen hanterar stora mängder personuppgifter åt övriga förvaltningar och bolag i staden och i dagsläget är det otydligt hur staden ställer sig mot delat personuppgiftsansvar. För förvaltningen är det nödvändigt att riktlinjerna programmet pekar på kommer att innehålla tydlighet kring hur delat personuppgiftsansvar ska hanteras.

Vidare efterfrågar förvaltningen anvisningar om hur en förvaltning säkerställer ett ändamålsenligt och effektivt informationssäkerhetsarbete.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustafsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen är positiv till förslaget om Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023. Programmet är tydligt, väl genomarbetat och är anpassat utifrån det rådande omvärldsläget där till exempel teknisk utveckling kan användas på helt nya sätt för att sprida desinformation eller skapa störningar genom så kallade cyberattacker.

Staden har på relativt kort tid byggt upp en organisation som är bättre rustad att möta kriser och störningar som kan påverka samhällets funktionalitet. Förslaget till nytt säkerhetsprogram som styrdokument är en bra grund för att systematiskt och likartat kunna arbeta stadsövergripande med dessa frågor.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Sara Stenudd (V), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), som instämmer i det särskilda uttalandet från Jan Valeskog m.fl. (S) och Sara Stenudd (V).

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att det tidigare Trygg- och säkerhetsprogrammet delas i två delar, ett för trygghet och ett för säkerhet, då det ökar tydligheten. Likaså är det positivt att programmen uppdateras då säkerhetsfrågorna påverkas av teknisk utveckling, ny lagstiftning, nya riktlinjer och ett föränderligt omvärldsläge. Stadsbyggnadsnämnden konstaterar att säkerhetsarbete bedrivs inom två olika områden och att båda dessa aspekter omhändertas i det nya säkerhetsprogrammet. Dels det mer kortsiktiga och dagliga säkerhetsarbetet som till stora delar drivs av säkerhetssamordnaren inom Risk och sårbarhetsanalysarbetet, RSA, och inom arbetet med Väsentlighet och riskanalys, VoR, dels det långsiktiga och förebyggande arbetet med planeringen av en trygg och säker stad som på stadsbyggnadskontoret drivs av planavdelningen i stadsutvecklingsprocessen.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Mustonen m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Malin Ericsson (Fi), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret anser att det är av stor vikt att staden bedriver ett säkerhetsarbete som utgår från stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna och som också ligger i linje med gällande lagstiftning och andra relevanta riktlinjer. Att samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument utgör enligt trafikkontoret en förutsättning för att nå framgång i arbetet.

Trafikkontoret gör också bedömningen att det föränderliga, säkerhetspolitiska omvärldsläget och Stockholms särskilda förutsättningar påkallar att stadens arbete med säkerhetsfrågor har en strategisk inriktning.

Flera av de krav som ställs på nämnder och bolag för att uppnå ett tryggare och säkrare Stockholm hanterar trafikkontoret redan i dagsläget. I linje med tidigare trygghets- och säkerhetsprogram speglas en ambitionsnivå i det nya programmet som innebär en ökad vikt på analys, systematisering och inrapportering i kombination med ökad samverkan.

Trafikkontoret ställer sig bakom helheten i stadsledningskontorets förslag till säkerhetsprogram med en reservation för vissa mindre justeringar eller förtydliganden.

Synpunkter och förslag

Att ge både säkerhetsprogrammet och trygghetsprogrammet lika stor betydelse och visa att de är sammanlänkande innebär en stor utmaning. Med ”egna” program kommer varderas omfattning att kräva tydligare riktlinjer och kompletterande tillämpningsanvisningar från kommunstyrelsen.

Ett av förra trygghets- och säkerhetsprogrammets fokusområde, *Förebygga brott*, är nu inte bland de fem som föreslås i det nya programmet. Detta fokusområde kommer istället att återfinnas inom trygghetsprogrammet vilket enligt trafikkontorets mening kan medföra en risk för otydlighet inom planeringen av det fysiska skyddet, t.ex. larmhantering och kameraövervakning.

Vad gäller avsnitten om ansvarsfördelning föreslår programmet att det ska finnas ett riskhanteringsråd på central nivå men inget på lokal nivå, vilket det krävdes i tidigare program. Utan ett lokalt riskhanteringsråd anser trafikkontoret att det på annat sätt måste säkerställas att varje nämnd och bolag har säkerhetsfrågorna på agendan. Faran kan bli att alla säkerhetsfrågor endast avhandlas reaktivt, dvs när det har hänt och inte proaktivt som hela programmet förespråkar.

Vidare gör programmet också en förändring när det gäller direktivet att det ska finnas tilldelade resurser i form av säkerhetssamordnare och informationssäkerhetssamordnare men ingen säkerhetsskydds-samordnare. Enligt trafikkontorets uppfattning innebär detta att all säkerhetsskyddsadministrering då måste skötas centralt från stadsledningskontorets säkerhetsavdelning.

Allt säkerhetsarbete och all verksamhetsplanering ska utgå från aktuella och verksamhetsanpassade risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser. Hela det nya programmet genomsyras av en filosofi med ett förebyggande synsätt som utgår från analyser av hot, risker och sårbarheter. Denna filosofi kan enligt trafikkontoret utvecklas ytterligare med erfarenhetsåterföring mellan nämnder och bolagsstyrelser och stadsledningskontoret för att bättre kunna visa på stadens centrala samlade riskbild.

Säkerhetsskyddsanalyser enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska utföras inom varje nämnd och nu sedan uppdateringen inom säkerhetsskyddslagen även inom varje bolag.

I stadsledningskontorets förslag till säkerhetsprogram föreslås det att varje verksamhet inom ramen för den verksamhetsspecifika RSA:n ska bedöma om verksamheten kräver skydd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Det blir enligt trafikkontoret fel att inom analysarbetet med RSA samtidigt också utföra en säkerhetsskyddsanalys. Risken är att frågor och säkerhets känsliga utredningar måste göras för att avgöra sårbarheter som är inom säkerhetsskyddslagstiftningen och då måste all medverkande personal ha säkerhetsprövats. Samtidigt ska analyser inom RSA bedöma sannolikheter vilket inte är aktuellt inom säkerhetsskyddsanalyser. Trafikkontoret anser att det är mer ändamålsenligt att hålla isär båda dessa analyser och lagrum.

I förslaget till program görs en tydlig förändring i ansvarsfördelningen inom säkerhetsskydd. Tidigare har det inom nämnder och bolag funnits särskilt utsedda säkerhetsskyddssamordnare vilket i det nya programmet är borttaget. En mer central samordning av allt säkerhetsskyddsarbete ska gälla som styrs från stadens säkerhetsskyddschef. För trafikkontoret innebär detta längre handläggningstider inom projektutveckling och inom förvaltningens underhållsarbeten. Säkerhetsskyddsavtal ska utifrån förvaltningens säkerhetsskyddsanalys tecknas med leverantörer och anbudsgivare. Säkerhetsprövningar med bakgrundskontroller, intervjuer och registerkontroller hos säkerhetspolisen ska utföras, vilket nu enligt förslaget måste administreras centralt. Frågor om vilken säkerhetsklass som råder och på vilken säkerhetsnivå en leverantör kan få ta del av information är enligt trafikkontorets mening vardagsärenden som måste hanteras snabbt och effektivt. Det som även talar för ett lokalt inflytande är att förvaltningen i vardagen utför sin egen myndighetsutövning och ska sedan inom ramen för säkerhetsskyddslagstiftningen fatta beslut om sin egen unika säkerhetsanalys.

Incidentrapporteringen inom staden kan utvecklas mer enligt trafikkontoret. En tydligare ansvarsfördelning efterlyses med krav på uppföljning och kunskapsåterföring. Trafikkontoret anser vidare att incidenter inom informationssäkerhet och säkerhetsskydd måste kunna administreras lokalt. De störningar och incidenter som faller inom det s.k. NIS-direktivet måste snabbt (inom 6 tim) kunna bedömas lokalt om de ska rapporteras inom ramen för lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster eller inom säkerhetsskyddslagstiftningen. Detta ställer stora krav på lokal kompetens inom säkerhetsskydd, informationssäkerhet och riskhantering i varje nämnd och bolagsstyrelse.

Avslutningsvis anser trafikkontoret att säkerhetsprogrammet 2020-2023 ändå ligger i linje med ambitionen att nå målet med en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i. Kontoret ställer sig bakom helheten i programmet med ovan framförda synpunkter.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ställer sig bakom den nya utformningen av stadens säkerhetsprogram samt de fokusområden som valts ut.

Det övergripande säkerhetsarbetet ska fokusera på fem sammanlänkade områden:

1. Krisberedskap
2. Civilt försvar
3. Säkerhetsskydd och informationssäkerhet
4. Förebygga olyckor
5. Förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda

Även om inte äldreförvaltningen har ett specifikt geografiskt område att ansvara för eller en verksamhet kan förvaltningen ändå bidra med den kompetens som finns inom förvaltningen i stadens arbete med säkerhet. Fokusområde fem har dock samma aktualitet för äldreförvaltningen som för övriga förvaltningar.

Frågor om säkerhet är komplexa och staden måste ha en aktuell bild av omvärlden och de hot som kan finnas. Med tanke på detta ser äldreförvaltningen positivt på det övergripande ansvar som kommunstyrelsen tilldelas för stadens säkerhet och för att lagstiftningen på området efterlevs.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar remissvaret om säkerhetsprogrammet för Stockholm stad 2020-2023 till kommunstyrelsen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till det föreslagna programmet. Förvaltningen vill belysa vikten av strategiskt arbete med kompetensutveckling till medarbetare och chefer när det gäller säkerhetsarbetet.

Det är även önskvärt att samordna och erbjuda stöttning i krisberedskapsarbetet centralt. Detta för att skapa likriktning i stadens krisberedskap genom övning, uppföljning och utvärdering, samt främja erfarenhetsutbyte och möjlighet till samordning. Eftersom många organisationer blir berörda av en större krissituation, är det extra viktigt att genomföra krisövningar som inkluderar flera aktörer.

Förvaltningen vill även trycka på vikten av kommunikation till allmänheten vid krissituationer. Eftersom kommunikationen via sociala medier går snabbt och risken är stor att felaktiga rykten sprids, är det extra viktigt att informationen som går ut från staden är korrekt och snabb. Detta förutsätter att rutinerna fungerar väl och att gemensamma övningar för detta genomförs regelbundet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Palm m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lisa Palm (Fi), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden anser att det är av stor vikt att staden bedriver ett säkerhetsarbete med utgångspunkt i hög ambition och på ett för staden samlat sätt. Stadsdelsnämnden är positiv till förslaget i sin helhet och de utvalda fokusområdena för programperioden.

Stadsdelsnämnden ser positivt på att inriktningen för stadens säkerhetsfrågor respektive det trygghets- och brottsförebyggande arbetet formuleras i olika program. Det förväntas ge möjlighet till ett mer fokuserat och fördjupat arbete för respektive område, även om säkerhets- och trygghetsfrågor ofta är nära sammanlänkade med varandra.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

Nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl.(V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att säkerhetsfrågor och trygghetsfrågor separeras och samlas i egna program. Förändringarna i omvärlden och möjligheten att förverkliga stadens höjda ambitionsnivå när det gäller säkerhetsarbetet gör detta nödvändigt. Det specifika säkerhetsprogrammet skapar ett starkare fokus och därmed ökade förutsättningar för en effektiv styrning och ledning av stadens samlade säkerhetsarbete. Det ger vidare en tydlighet om vad som förväntas av nämnder och styrelser när det gäller att bidra till säkerheten i staden.

Förvaltningen håller samtidigt med stadsledningskontoret om att säkerhets- och trygghetsfrågorna är sammanlänkande och om vikten av att implementering av de båda programmen sker parallellt då de syftar till samma övergripande målsättningar. Att hitta former för denna implementering blir mycket viktigt för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 november 2019 följande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är av stor vikt att Stockholms stad har ett väl genomarbetat säkerhetsprogram. Programmet behöver ligga i linje med gällande lagstiftning och relevanta riktlinjer. Det föränderliga säkerhetspolitiska omvärldsläget och Stockholms särskilda förutsättningar gör att arbetet med säkerhetsfrågor i staden behöver ha en strategisk inriktning. Att formulera ett stadsövergripande styrdokument för säkerhetsfrågorna är av vikt för att nå effektivitet, kontinuitet och måluppfyllelse i arbetet.

Säkerhetsfrågorna blir allt mer aktuella och prioriterade med tanke på ökade lagkrav och omvärldens förutsättningar. För att få en tydlig styrning av säkerhetsarbetet så ser förvaltningen positivt på att det som tidigare var ett samlat tryggs- och säkerhetsprogram nu blir två separata program, ett särskilt säkerhetsprogram och ett särskilt program för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. De två programmen behöver dock sammanlänkas då de syftar till samma övergripande målsättning.

Förvaltningen anser att det är viktigt att stadens säkerhetsarbete bedrivs professionellt och systematiskt och att alla verksamheter i staden har god kunskap om roller och ansvar samt att det finns en särskilda säkerhetssamordnare som samordnar säkerhetsarbete inom respektive verksamhet.

En tydlig ansvarsfördelning mellan central och lokal nivå samt tydliga tillämpningsanvisningar är en förutsättning för att säkerhetsarbetet ska fungera effektivt och samordnat. Det är av vikt att kommunstyrelsen på central nivå har ett övergripande ansvar och som stöd för det lokala säkerhetsarbetet och förser nämnder och bolagsstyrelser med sammanställd statistik samt lägesbilder på både kort och längre sikt baserade på den omvärldsbevakning som sker centralt.

På lokal nivå ska verksamhetspecifika risk- och sårbarhetsanalyser identifiera vilka risker och sårbarheter som är prioriterade och som kräver särskilda handlings- och kontinuitetsplaner. För göra detta på bästa möjliga sätt behövs kompetenshöjande insatser och tydliga tillämpningsanvisningar för att skapa ett bra säkerhetsarbete och öka förmågan att på bästa sätt möta olika former av hot, kris och katastrofer.

Det nya reviderade programmet hjälper till att anpassa verksamheten till nya omvärldsförutsättningar, lagstiftning och olika riktlinjer samt tydliggör stadens höga ambitioner för säkerhetsfrågor. Att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument utgör en förutsättning för att nå framgång i arbetet

och stärker stadens robusthet och förmåga att möta olika former av hot, kirs och katastrofer.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 november 2019 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Ett program där säkerhetsutmaningarna för staden lyfts och förslag på hur dessa utmaningar ska hanteras är viktigt. Förvaltningen vill lyfta ett par områden utifrån förslaget.

Förvaltningen har det geografiska områdesansvaret och har därmed ett långtgående ansvar för det lokala säkerhetsarbetet. Många av de frågeställningar som berörs i säkerhetsarbetet är förmodligen gemensamma för delar av eller hela Stockholms stad. Dessutom är en bra omvärldsbevakning och helhetsbild en avgörande faktor i säkerhetsarbetet. En samordning kring problembilder med mera är därför värdefull. I vissa frågor behövs också specialistkompetens för att kunna bedöma ett givet läge. I förslaget beskrivs vid flera tillfällen att kommunstyrelsen ska samordna frågor samt ge nämnder och styrelser statistik och lägesbilder på kort och lång sikt. Detta ser förvaltningen positivt på.

Som lyfts i programmet gör samhällsutmaningarnas omfattning och komplexitet att varje enskild verksamhet eller aktör ofta har begränsat handlingsutrymme att agera på egen hand. Därför är det av största vikt att det finns en väl fungerande samverkan både till vardags och i händelse av kris. Det gäller både internt mellan stadens olika verksamheter och externt med andra relevanta samhällsaktörer. Förvaltningen har i dag ett mycket gott samarbete med olika samhällsaktörer kring trygghetsfrågan. Regelbundna möten hålls på ledningsnivå samt handläggare- och enhetschefnivå. Framöver kommer även säkerhetsfrågor tas i samma forum vid behov. Förvaltningen vill också särskilt nämna fokusområde fem. Förutom att medarbetarna i förvaltningen ska känna sig trygga att agera eller fatta beslut handlar fokusområdet i förlängningen om förtroendet för och tillit till samhället. Det sammanfattas i förslaget med att säkerhetsarbetet i stadens bedrivs för att skydda och värna individens trygghet och säkerhet, stadens funktionalitet, grundläggande värden samt miljö och egendom. Individens trygghet och säkerhet utgör kärnan i arbetet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Särskilt uttalande gjordes av Arvid Vikman m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den omarbetning av säkerhetsprogrammet som genomförts med hänsyn till att säkerhetsfrågorna alltmer omgärdas av ökade krav som gör det nödvändigt med särskilt styrning av arbetet. Jämfört med tidigare program är programmet mer renodlat och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning.

Program som måldokument ska vara långsiktiga och stadsövergripande. Förvaltningen anser att det är viktigt att säkerhetsprogrammet tydligt anger riktningen och att det systematiska arbetet sker likvärdigt över staden. Förvaltningen anser att programmet med fördel kan tydliggöras avseende förslag på aktiviteter samt kompletteras med tillämpningsanvisningar för att ge stöd till hur det systematiska säkerhetsarbetet ska bedrivas och följas upp.

Förvaltningen är positiv till avsnittet om systematik och ansvarsfördelning. Detta kan dock tydliggöras och kompletteras med begreppsdefinitioner. Detta gäller särskilt krisberedskap, där det är nödvändigt med samstämmighet kring definitioner och staden bör ha gemensamma begrepp och definitioner inom hela Stockholmsregionen.

Programmet anger fem fokusområden och nedan anges förvaltningens synpunkter för respektive område.

Krisberedskap

Fokusområdet fanns med i tidigare program, men fokusområdet hette då *Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga*. Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) och styr-el lyftes då fram som viktiga verktyg för att få kunskap om samhällsviktiga verksamheter. I det nya programmet saknar förvaltningen konkreta verktyg för att arbeta med krisberedskap, som till exempel RSA och att varje nämnd och bolag skall ha en krisledningsplan. För att kunna arbeta likvärdigt och systematiskt med säkerhetsarbetet i staden är det viktigt med gemensamma metoder och verktyg. Dessa skulle även med fördel kunna finnas som tillämpningsanvisningar till programmet. Även regelbunden övning, utvärdering och att ta lärdom av inträffade händelser är viktigt för att höja krishanteringsförmågan.

Samverkan är nödvändigt för förmågan att hantera kriserna. Det geografiska områdesansvaret kan med fördel förtydligas och så även analys av konsekvenserna av det geografiska områdesansvaret.

Civilt försvar

Civilt försvar har i nuvarande program brutits ut till ett eget fokusområde. I programmet framförs att arbetet med civilt försvar ska ses som en förlängning och förstärkning av krisberedskapen. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande lyfts att den generella kompetensen om civilt försvar och totalförsvaret är viktiga att utveckla under programperioden. Förvaltningen håller med om detta.

Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

I programmet står bland annat att berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerhetsskyddslagstiftningen och stadens riktlinjer för säkerhetsskyddsarbete följs, att rutiner och arbetssätt utvecklas och att samverkan sker så att säkerhetsskyddet är likvärdigt oavsett var verksamheten bedrivs. För informationssäkerhet står att nämnder och bolagsstyrelser löpande ska följa upp, utvärdera och anpassa informationssäkerhetsarbetet för att säkerställa att skyddet lever upp till ställda krav samt till omvärldens förändrade hot.

Förvaltningen upplever att avsnittet med fördel kan göras mer konkret, antingen med aktiviteter, stöd av ledningssystem eller tydliga tillämpningsanvisningar. Även kompetenshöjande insatser behövs.

Det är positivt att kommunikation får ett så pass stort utrymme i programmet, men motsvarande vikt bör läggas på informationssäkerhet.

Programmet visar tydligt på hur fokusområdena går in i varandra och att även säkerhetsskydd och informationssäkerhet är viktiga områden att utveckla inom ramen för krisberedskapen och civilt förvar.

Förebygga olyckor

Målet för fokusområdet är att samtliga nämnder och bolagsstyrelser systematiskt och inom sina respektive verksamhetsområden ska identifiera, analysera, värdera och agera proaktivt mot olycksrisker som påverkar människor, miljö eller egendom. Jämfört med tidigare program är avsnittet mer renodlat och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning. I tidigare program fanns dock för respektive målområde rubriker för utveckling och uppföljning. Förvaltningen anser att dessa med fördel kan arbetas in för att tydligare ange riktning och hur arbetet avses att följas upp.

Otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda

Fokusområdet anger att all form av hot och våld riktad mot anställda ska polisanmälas och rapporteras i stadens incidentrapporteringssystem.

Stadsgemensamma riktlinjer behövs avseende polisanmälan. En polisanmälan förutsätter att medarbetaren som utsatts för brott är beredd att medverka i polisens förundersökning. För medarbetare kan detta vara mycket känsligt, oavsett stöd från arbetsgivaren. Detta gäller även om arbetsgivaren polisanmäler. Vidare håller förvaltningen med, stadsledningskontoret i deras tjänsteutlåtande, om att arbetet med att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda ytterligare behöver utvecklas för att möta nya former av hot och risker, bland annat mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och nya former av informationspåverkan i samhället.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till föreslaget program. Det föreslagna programmet är tydligt och konkret och lyfter fram stadens prioritering av säkerhetsfrågor. Det är bra att det tydligt framgår att det strategiska och systematiska säkerhetsarbetet ska kopplas till ordinarie verksamhet på samtliga nivåer. Förvaltningen har dock synpunkter på att det inte tillräckligt problematiseras över olika stadsdelsområdets förutsättningar. Ett exempel där stadsdelsområdena har olika förutsättningar är löpande dialoger med näringslivet vilket är en utmaning i ett stadsdelsområde med många olika näringsidkare.

Synpunkter från Norrmalms råd för funktionshindrade

Rådet har tagit del av ärendet och lyfter fram att det är viktigt att blåljuspersonal och ordningsmakt har rätt utbildning gällande bemötande.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den nya utformningen av säkerhetsprogrammet samt de fem fokusområdena. Förvaltningen vill lyfta ett par områden utifrån förslaget. Under fokusområde krisberedskap är det av vikt att man vid upphandlingar tar höjd för att det kan inträffa kriser som påverkar upphandlad verksamhet. Ett sätt kan vara att genomföra risk och sårbarhetsanalyser inför upphandlingar som påverkar människa, miljö och egendom samt att ta med de förmodade riskerna som analysen visar i förfrågningsunderlagen. Det bör även ställas samma informationssäkerhetskrav på upphandlade entreprenörer som på den egna verksamheten.

Förvaltningen vill också särskilt nämna fokusområde fem, ”förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda”. Förutom att medarbetarna ska känna sig trygga att agera eller fatta beslut handlar fokusområdet i förlängningen om förtroendet för och tillit till samhället samt att skydda grundläggande värden. Detta är således både en arbetsmiljöfråga och en trovärdighetsfråga. För att nå framgång inom fokusområdet kan de lokala samverkansöverenskommelserna med lokalpolisen med fördel användas. Detta då det är av vikt att alla försök som görs att otillbörligt försöka påverka tjänstemäns och politikerns beslut inte bara polisanmäls utan att polisen också får bästa möjliga förutsättningar att bedriva bra utredningar som kan leda till fällande domar. För att ytterligare underlätta arbetet med att ”förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda” har stadsdelsförvaltningen önskemål om att stadsledningskontoret utreder samt tar fram riktlinjer för hur anställdas identitet kan skyddas vid polisanmälningar. Förvaltningen kommer under 2020 att göra en särskild satsning inom detta fokusområde.

Förvaltningen har i övrigt inget att invända gällande revideringen av programmet och föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den nya utformningen av säkerhetsprogrammet samt utvalda fokusområden. Under nästkommande år kommer förvaltningen att utveckla den civila beredskapen inom förvaltningen i enlighet med direktiv i budget 2020 och förslaget till nytt säkerhetsprogrammet. Förvaltningen har i övrigt inget att erinra gällande revideringen av programmet och föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 november 2019 följande.

1. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till innehållet i Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023. Förvaltningen anser att programmet utgör ett mycket bra stöd till nämnderna för att få till ett gemensamt och likriktat strategiskt säkerhetsarbete.

Rådet för funktionshinderfrågor i Skärholmen har lämnat yttrande kring remissen, deras synpunkter biläggs ”Synpunkter på förslag till Säkerhetsprogram 2020”.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till det reviderade förslaget av Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 och att säkerhetsarbete och det trygghetsskapande arbetet delas upp i två separata program.

Vidare anser förvaltningen att ansvarsfördelningen mellan staden, stadsdelsnämndernas, bolagsstyrelsernas och andra aktörer har tydliggjorts, men att det är viktigt att fortsätta utveckla rutiner och struktur för att tydliggöra roller internt och i samverkan med externa aktörer.

Förvaltningen är även positiv till att programmet föreslås bli en del av stadens integrerade system för ledning och styrning. Detta underlättar för planering och uppföljning på nämnd- och verksamhetsnivå samt skapar möjligheter för sammankoppling av arbetet med trygghetsprogrammet och RSA.

Förvaltningen bedömer att programmet tar ett helhetsgrepp om stadens säkerhetsarbete med tydliga inriktningar för arbetet och att programmet, tillsammans med stadens trygghetsprogram, bidrar till att nå målet om en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att en förutsättning för att nå framgång i arbetet med säkerhetsfrågorna är att samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument. Förvaltningen menar att säkerhetsprogrammet ger en tydlig och bra vägledning som beskriver inriktningen, syftet och målet med säkerhetsarbetet och vad staden ska uppnå.

Det brottsförebyggande arbetet har brutits ut ur det nya säkerhetsprogrammet för att samlas tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor i det särskilda trygghetsprogrammet som håller på att tas fram. Förvaltningen tycker att detta är bra men delar stadsledningskontorets synpunkt att då frågorna är nära sammanlänkade är det viktigt att båda programmen implementeras parallellt eftersom de syftar till samma övergripande målsättningar.

Förvaltningen anser att det är angeläget med samordning, helhetstänk och tydlig ansvarsfördelning när det gäller säkerhetsarbetet. Principerna om ansvar, närhet och likhet, som ska användas som vägledning för arbetet vid en krissituation är viktiga för att säkerhetsarbetet ska vara effektivt. Detta innebär, i stora drag, att de som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden gör det också under en kris.

Att säkerhetsarbetet i så stor utsträckning som möjligt integreras i stadens ordinarie styr- och uppföljningsmodell menar förvaltningen är en styrka. Förvaltningen har under år 2019 tagit fram nya rutiner vid hot och våld. Alla chefer ska i det systematiska arbetsmiljöarbetet förebygga risker för våld och hot om våld. Chefen ansvarar även för att ta fram en lokal handlingsplan med rutiner och instruktioner om en våld- eller hotsituation uppstår. Det ska ske i samverkan med medarbetare och skyddsombud. I stadsdelsnämndens verksamhetsplan för 2020 finns en aktivitet som är att implementera rutiner för att hantera och motverka, diskriminering, hot och våld, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling.

Förvaltningen har en informationssäkerhetssamordnare som bland annat ser till att lagstiftningen inom området följs. I stadsdelsnämndens verksamhetsplan för 2020 finns en aktivitet som är att ta fram rutiner för effektivt informationssäkerhetsarbete.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Johansson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

I takt med att omvärlden förändras och blir alltmer oförutsägbar bör staden för att ha förmågan att möta händelser som påverkar dess medborgare stärka och förtydliga arbetet inom säkerhet.

Förvaltningen ser med anledning av detta positivt på det initiativ som tagits i att dela upp trygghets- och säkerhetsprogrammet i två olika delar; ett trygghetsprogram och ett säkerhetsprogram. Detta trots att tryggheten och säkerheten i delar är sammanlänkade.

I programmet beskrivs det förändrade världsläget som hotar staden och dess invånare. Här nämns såväl globala som lokala aktörer som i olika grad kan påverka Stockholmarnas säkerhet på många olika sätt. Inte minst genom den tekniska utvecklingen som ger stora möjligheter för en antagonist att angripa stadens verksamheter och invånare oberoende av var på jorden man befinner sig.

Förvaltningen anser det positivt att programmet förutom bilden av det tänkta säkerhetsarbetet även ger en kort bild av de hot som finns.

Att samordna arbetet och tydliggöra ansvaret för olika funktioner och nivåer är mycket viktigt för det framtida arbetet. På lokal nivå nämns att stadsdelsnämnder har ett ansvar för samordning av säkerhetsarbetet inom respektive geografiska ansvarsområde och att alla bolag och nämnder ska ha en utsedd säkerhetssamordnare.

Stockholms stad har en hög ambitionsnivå vad gäller säkerhet men dessa ambitioner kan i förvaltningar och vissa bolag vara svåra att möta då säkerhetssamordnartjänsten inte är en heltidstjänst. Förvaltningen anser att funktionen säkerhetssamordnare är mycket viktig i säkerhetsarbetet men att den idag ser mycket olika ut beroende på inom vilken förvaltning eller vilket bolag den befinner sig. En stadsgemensam funktionsbeskrivning för en säkerhetssamordnare med en lägstanivå i utbildningshänseende vore önskvärt och skulle underlätta i kontakter och samordning mellan säkerhetssamordnare på stadens olika förvaltningar och bolag. Även andra funktioner som exempelvis dataskyddsombud borde få uppmärksamhet i programmet och i nästa revidering bör staden ha en tydligare plan för vilka funktioner som har vilket ansvar oavsett var i organisationen man befinner sig. Allt för tydlighet och ökad möjlighet till samordning och samhandling.

Förvaltningen invänder mot att stadens säkerhetsprogram på flera ställen endast hänvisar till Sveriges säkerhet. I kommunallagen framgår det att kommunen har hand

om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område och dess medlemmar. Fokus borde därför ligga på stadsnivå och på kommunmedlemmarna. Då Stockholms stad är mycket betydelsefull för det nationella perspektivet borde uttrycket istället vara ”Stockholms stads och Sveriges säkerhet”.

I övrigt anser stadsdelsförvaltningen att Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 är av hög kvalitet. Det har relevanta och aktuella fokusområden och har därmed goda förutsättningar att vara ett styrande dokument för Stockholms stad under avsedd period. Att revideringen av Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021, trots att trygghet och säkerhet har många sammanlänknings, ledde till två olika program ses som en fördel då tydligheten blir större med separata program och därmed även möjligheterna att möta framtida utmaningar.

Östermalms Stadsdelsnämnd

Östermalms Stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2019 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till säkerhetsprogram då det på ett klart och pedagogiskt sätt tydliggör stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna samt på ett tydligt sätt beskriver riktning, styrning, uppdrag och ansvarsförhållanden för stadens förvaltningar och bolag. Att Säkerhets- och trygghetsområdena har delats itu och tas upp i två olika program ses också som positivt då det ökar tydligheten.

Förvaltningen ser att programmets höga ambitioner kommer att ställa krav på kompetens och resurser i stadens förvaltningar och bolag.

Under underrubriken ”Stadens arbete för stärkt civilförsvarsförmåga” (s.20), rad tre föreslås ett tillägg av ordet samhällsviktiga efter ordet prioriterade för att förtydliga innebörden.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 3 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser att det är bra att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument. Att det brottsförebyggande arbetet tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor brutits ut och samlats i ett särskilt trygghetsprogram skapar också en tydligare uppdelning och styrning i dessa frågor som kommit högt upp på agendan på senare tid. Säkerhetsprogrammet ger en tydlig bild av hur stadens säkerhetsarbete ska bedrivas. Programmet innehåller en konkret koppling till kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål, *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i*, vilket gör att programmet på ett tydligt sätt blir en del av stadens styrning.

Då programmet av förklarliga skäl inom vissa delar är relativt övergripande, vill koncernledningen påtala vikten av att de kompletterande anvisningar som kommunstyrelsen ska ta fram är konkreta och ger nämnder och bolag tillräckligt med stöd för att programmet ska kunna efterlevas på det sätt som avses. Detta har också påtalats i dotterbolagens remissvar. SBR nämner bl.a. att det är angeläget att en tillämpningsanvisning för kriskommunikation utvecklas som säkerställer att personer som inte behärskar det svenska språket får korrekt information. Det är också viktigt att nämnder och bolag tar eget ansvar att vid behov förtydliga programmet och målen ytterligare enligt lokala förutsättningar.

Eftersom verksamheten och förutsättningarna för olika bolag och nämnder ser olika ut är det viktigt att komma ihåg att programmet och dess inriktning måste stödja samtliga verksamheter. SGA Fastigheter påpekar i sitt svar att finns delar i programmet som inte tar hänsyn till de verksamheter som har få medarbetare. Exempelvis förutsätter programmet att det finns tillräckligt med personal och kompetens för att kunna bemanna såväl kommunikationsfunktion, som informationssäkerhetssamordnare och säkerhetssamordnare. Koncernledningen delar synpunkten att de små verksamheterna kan behöva stöd för att kunna finna effektiva lösningar.

Underremiss

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stokab ser positivt på förslaget till nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad och att styrningen av säkerhetsfrågorna samlas i ett stadsövergripande styrdokument. Stokab har inget att invända mot de målsättningar och vägledande principer som föreslås i programmet utan anser att de är välavvägda och ändamålsenliga. Stokab betonar vikten av att tydliggöra och konkretisera säkerhetsprogrammets övergripande målsättningar i form av tillämpningsanvisningar.

Bolaget omfattas av bland annat lagen om elektronisk kommunikation (LEK) samt säkerhetsskyddslagen och står under tillsyn av PTS, som bland annat kan kontrollera att säkerhetsanalys har genomförts. Årlig uppföljning av säkerhetsanalysen ingår i bolagets ordinarie internkontrollarbete. Bolaget lyfter även det faktum att allt fler delar

av samtliga samhällsfunktioner får en betydande digital komponent medför ett ökat fokus på säkerhetsfrågor och konstaterar att utvecklingen av koncept för smarta städer förstärker betydelsen av att kommuner skaffar sig och stärker sin rådighet över den digitala infrastrukturen. De ökade kraven på säkerhet och kommunernas betydelse för totalförsvaret stärker denna betydelse ytterligare. Stokab kommer under 2020 fortsätta att höja bolagets förmåga i förhållande till totalförsvaret.

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder har inget att invända kring remissen utan tycker att det är bra att det tydliggörs vilka som har ansvar i det säkerhets- och trygghetsarbete som bedrivs i staden. Bolaget uppskattar särskilt stadens krav att alla hot och försök till påverkan mot personal ska polisanmälas då vi inte ska visa att vi inte accepterar hot och påtryckningar.

Micasa Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter anser att det är bra att samla styrningen av säkerhetsfrågorna i ett stadsövergripande styrdokument. Det är viktigt att säkerhetsarbetet i staden har en hög ambition och en strategisk inriktning i det föränderliga och säkerhetspolitiska omvärldsläget som råder. Då arbetet bedrivs systematiskt med tydlighet i roller och ansvar och med återkommande risk- och sårbarhetsanalyser kommer det olycksförebyggande arbetet att vidareutvecklas. Bolaget ser också positivt på att stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar som kompletterar programmet och tydliggör säkerhetsarbetet.

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Vatten och Avfall ser positivt på revideringen av stadens trygghets- och säkerhetsprogram samt förslaget om ett separat säkerhetsprogram. Bolaget uppfattar förslaget till säkerhetsprogram 2020-2023 som en tydlig markering av stadens ambition för säkerhetsfrågorna samt ett tydligt och lättillgängligt stöd för det lokala säkerhetsarbetet på bolaget. Bolaget ser också fram emot de kompletterande anvisningarna som kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram.

Stockholm Business Regions remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm blir en alltmer internationell stad och årligen kommer miljontals besökare hit. Dessa besökare utgörs till stor del av internationella besökare som inte kan förväntas behärska det svenska språket. Vidare attraheras internationell arbetskraft till Stockholm i takt med stadens ökande internationalisering. För att alla personer som befinner sig i staden och som inte behärskar det svenska språket ska få adekvat information och kunna agera utifrån den vid en eventuell händelse anser SBR att det är angeläget att en tillämpningsanvisning för kriskommunikation utvecklas med detta i åtanke.

Kulturhuset Stadsteaterns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Kulturhuset Stadsteatern ställer sig bakom föreslaget program och har inget att erinra.

SGA Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SGA Fastigheter anser att programmet är överskådligt och till innehåll enkelt att arbeta utifrån. Ansvarsprincipen, Likhetsprincipen och Närhetsprincipen underlättar för verksamheten att planera, initiera och strukturera säkerhetsarbetet. Det finns dock delar i programmet som inte tar hänsyn till de verksamheter som har få medarbetare; t.ex. så förutsätter programmet att det finns tillräckligt med personella resurser och kompetens för att kunna bemanna såväl kommunikationsfunktion, som säkerhetssamordnare och informationssäkerhetssamordnare. Här behöver de små verksamheterna stöd för att kunna finna effektiva lösningar som inte enbart blir pappersprodukt.

Stockholm Parkerings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Parkering anser överlag att säkerhetsprogrammet på ett tydligt sätt beskriver vad som ska skyddas och hur ansvarsfördelningen ser ut. Då tydligheten är extra viktigt vid en särskild händelse uppskattar bolaget den skrivning som finns kring hur stadens bolag förväntas fullt ut bistå i stadens samlade arbete, men som samtidigt tar hänsyn till de särskilda beslut som krävs då de utgör särskilda juridiska personer.

Bostadsförmedlingens remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bostadsförmedlingen stödjer som helhet förslaget till säkerhetsprogram för staden. Programmet anknyter på ett tydligt sätt till gällande lagstiftning och anger viktiga utgångspunkter för stadens styrning och organisering av arbetet på området. Bolaget konstaterar att förslaget omfattar något mer utförliga skrivningar om säkerhetsskydd jämfört med det tidigare gällande programmet. I detta sammanhang kan stadens metoder för att analysera säkerhetsskyddet vidareutvecklas, exempelvis vad gäller systemstöd. Programmet omfattar inte något avsnitt om leverantörsperspektivet, stadens ansvar som beställare och frågor som anknyter till detta. Förslaget kan med fördel kompletteras på denna punkt. Detta mot bakgrund av att stadens beställansvar omfattar många verksamheter och viktiga stödfunktioner som är vitala för stadens mål på säkerhetsområdet. Därutöver är det angeläget att framhålla och förtydliga beställarens ansvar gällande säkerhetsskydd, inte minst med tanke på informationssäkerhet och att det är relativt vanligt att staden anlitar externa leverantörer för it-tjänster.

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem har inget att invända kring remissen. Det är bra att det tydliggörs önskad ansvarsfördelning i det säkerhets- och trygghetsarbete som bedrivs inom staden samt kravställning rörande en utpekad samordnade funktion för säkerhetsarbetet, något som förenklar samverkan. Bolaget ser positivt på den uttalade ansvarsfördelningen rörande geografisk samordning och uppskattar särskilt stadens krav på att alla hot och försök till påverkan mot personal ska polisanmälas för att visa att vi inte accepterar hot, trakasserier eller påtryckningar och värnar våra anställdas säkerhet.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S) och Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Slutligen kan vi konstatera att om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är förslaget på remiss i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan Sammanträdesprotokoll 12/2019 Protokollsutdrag § 5 Sammanträdesdag 2019-12-17 Sida 4 (4)

årsskiftet 2019-2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkningsgrad från antagande ändå.

Ersättaryttrande gjordes av Maria Jansson (Fi) enligt följande.

Feministiskt initiativ ansluter sig till det särskilda uttalande som gjorts av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och vill i övrigt tillägga:

Det är förvånande att varken jämställdhet eller kvinnor berörs med ett enda ord i förslaget till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023. Sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 om Kvinnor, fred och säkerhet år 2000 har normen varit att en medvetenhet kring kvinnors situation i kriser och konflikter ska genomsyra arbetet med säkerhet. I dagens globaliserade värld är verkningar av konflikter sällan geografiskt begränsade. Nämnas kan exempelvis att närhetsprincipen innebär att Stockholms stad är ansvarig för kvinnor som på grund av konflikt tvingats lämna sina hem ska ges tillbörligt skydd, enligt resolutionen. Därför menar Feministiskt initiativ att frågor rörande kvinnors säkerhet bör benämnas i säkerhetsprogrammet.

Exploateringsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjurgren m.fl. (S) enligt följande.

Vi saknar ett resonemang kring hur medborgarna bidrar till säkerhet och trygghet i staden. Både i vardagen och vid särskilda händelser.

I samband med terrorattacken på Drottninggatan den 7 april 2017 var det många stockholmare som erbjöd hjälp och stöd i sociala medier via hashtaggen *#openstockholm*. Liknande insatser gjordes vid flyktingvågen år 2015. Det var på många sätt en fantastisk manifestation som underlättades av de senaste årens tekniska utveckling. Medborgarnas frivilliginsatser gav Stockholm enorma resurser att hantera konsekvenserna av attacken.

Det här är förstås inget vi kan räkna med. Allt var heller inte positivt. En del inlägg syftade snarare till att förvirra och skapa oro än att bidra till att klara krisen. Oavsett. Staden måste ha händelser. Det kan handla om en ev. mobilisering av resurser eller olika typer av reaktioner. Vad som sker på nätet och som en följd av det på gatan kan vara avgörande för hur vi klarar en kris. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Särskilt uttalande gjordes av Clara Lindblom m.fl. (V) enligt följande.

Det är välkommet att ett nytt säkerhetsprogram kommer ut på remiss, men om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är det i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet och därför finns det inte möjligheter för stadens nämnder och bolagsstyrelser att inarbeta programmet i verksamhetsplanerna för 2020. Eftersom nu gällande *För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021* är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande och när program kan tas in i verksamhetsplanerna. Med nuvarande planering riskerar nya program ändå att inte få verkningsgrad från datum för antagande.

När majoriteten nu valt att dela upp programarbetet för säkerhet och trygghet i två separata program, där trygghetsprogrammet ännu är under framtagande, borde remisshanteringen för båda programmen samordnas så att det går att få överblick över helheten i hur det kommande trygghets- och säkerhetsarbetet ska bedrivas. Att så inte har planerats innebär att nya synpunkter om säkerhetsprogrammet kan tillkomma när trygghetsprogrammet är på remiss.

I det nu aktuella säkerhetsprogrammet saknar vi tidigare skrivningar om den geografiska och socioekonomiska segregationen i staden och anser att såväl segregationen som dess effekter på säkerhet och trygghet måste belysas. Forskning om segregation och effekter av segregation bland annat från Stockholms universitet kan vara till nytta i dessa analyser. Därtill bör programmet kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet, bland annat graden av tillit i samhället i stort vilket berörs i programmet som en del av det övergripande målet med stadens säkerhetsarbete. Programmet skulle även kunna lyfta fram vilka åtgärder som behövs för att öka tillit och tilltro till staden. Även när det rör ekonomisk ojämlikhet och tillit finns det forskning som kan vara vägledande.

Slutligen vill vi framhålla att det är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation.

Fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Lars Bäck m.fl. (V) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttaget. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras. Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få båda de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen att utebli.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) och Emilia Bjurgren m.fl. (S) enligt följande.

Vi har inget stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom främst två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling mellan nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga och risker för ökade säkerhetsrisker. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden stora summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör därför återföras och programmet också kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet bland annat i form av minskad tillit i samhället.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

I detta sammanhang vill vi instämma i kulturförvaltningens önskemål om en tydligare definierad samordning mellan inte minst stadsdelsnämnder och facknämnder. Förvaltningen pekar på att en aspekt som också bör diskuteras är det faktum att säkerhetsfrågorna i dag hanteras på olika "hierarkisk" nivå inom olika förvaltningar vilket kan innebära att personer som arbetar med säkerhetsfrågor på exempelvis en stadsdelsförvaltning saknar tydliga mandat att leda samverkansdialoger tillsammans med fackförvaltningar som kulturförvaltningen.

Därtill vill vi framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de "nya" programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Slutligen kan vi konstatera att om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är förslaget på remiss i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet 2019-2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018- 2021 är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkningssgrad från antagande ändå.

Kyrkogårdsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Inger Edvardsson m.fl. (S) och Theresa Nordlund m.fl. (V) enligt följande.

Vi har inget stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom främst två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling mellan

nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga och risker för ökade säkerhetsrisker. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden stora summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar.

Stycket om segregationen bör därför återföras och programmet också kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet bland annat i form av minskad tillit i samhället.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

I detta sammanhang vill vi instämma i kulturförvaltningens önskemål om en tydligare definierad samordning mellan inte minst stadsdelsnämnder och facknämnder. Förvaltningen pekar på att en aspekt som också bör diskuteras är det faktum att säkerhetsfrågorna i dag hanteras på olika "hierarkisk" nivå inom olika förvaltningar vilket kan innebära att personer som arbetar med säkerhetsfrågor på exempelvis en stadsdelsförvaltning saknar tydliga mandat att leda samverkansdialoger tillsammans med fackförvaltningar som kulturförvaltningen.

Därtill vill vi framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de "nya" programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Slutligen kan vi konstatera att om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är förslaget på remiss i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet 2019-2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkningsgrad från antagande ändå.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjurgren m.fl. (S) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghets- och säkerhetsprogram som

togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttaget. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få båda de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen att utebli.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustafsson m.fl. (S) enligt följande.

Det framtagna förslaget om nytt säkerhetsprogram är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom främst två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader medför kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling mellan nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga och risker för ökade säkerhetsrisker. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden stora summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör därför återföras och programmet också kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet bland annat i form av minskad tillit i samhället.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag

uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Därtill vill vi framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Slutligen kan vi konstatera att om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är förslaget på remiss i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet 2019-2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkninggrad från antagande ändå.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Sara Stenudd (V) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet. I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttaget. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras. Stycken som rör trygghet har plockats bort med

motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få båda de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen att utebli.

Trafiknämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog (S) m.fl. enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttaget. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få båda de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen att utebli.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Mustonen m.fl. (V) enligt följande.

Det är välkommet att ett nytt säkerhetsprogram kommer ut på remiss, men om tanken är att programmet ska börja gälla från och med 2020 är det i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet 2019- 2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 är styrande till och med 2021 vore det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkningsgrad från antagande ändå.

När nu majoriteten valt att dela upp program för säkerhet och trygghet bör båda programmen gå ut på remiss samtidigt för att det ska vara möjligt att få överblick över helheten i hur trygghets- och säkerhetsarbetet ska bedrivas.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericsson (Fi) enligt följande.

Det säkerhetsprogram som är ute på remiss är i mångt och mycket detsamma som säkerhetsprogrammet för 2020–2023. Dock har delar av det tidigare programmet tagits bort, eftersom det ska ingå i det nya trygghetsprogrammet. Eftersom det inte finns än, är det svårt att jämföra delar som plockats bort och hur de formulerats, samt vilken påverkan det kommer ha för helheten. De båda programmen borde ha färdigställts och gått på remiss samtidigt.

En av de delar som tagits bort ur säkerhetsprogrammet är hur segregationen påverkar trygghet och säkerhet. Feministiskt initiativ menar att det är en nödvändig del av programmet eftersom segregationen har avgörande effekt på trygghet och säkerhet. Vi behöver fler åtgärder för ökad tillit och förtroende för stadens förvaltningar. Oavsett om meningen är att faktorer kopplade till segregation ska in i trygghetsprogrammet, är det en viktig del av säkerhetsarbetet och bör också vara närvarande i det.

Vidare vill Feministiskt initiativ inkludera ett tydligare jämställdhetsperspektiv. Det är förvånande att varken jämställdhet eller kvinnor berörs med ett enda ord. Sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 om Kvinnor, fred och säkerhet har normen varit att kvinnors situation i kriser och konflikter ska vara ett perspektiv som genomsyrar all diskussion och alla strategier rörande säkerhet. Nämnas kan exempelvis att närhetsprincipen innebär att Stockholms stad är ansvarig för kvinnor som på grund av konflikt tvingats lämna sina hem ska ges tillbörligt skydd, enligt resolutionen. Ett stycke om det bör snarast införas i strategin. Vi vill också se fler åtgärder och förebyggande arbete vad gäller sexuella trakasserier, diskriminering och rasism.

Vi noterar att också att formuleringar om ansvar och uppföljning numera saknas, något som är en mycket viktig del i ett program som tydligt riktar sig mot nämnder och styrelser.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Palm m.fl. (S) enligt följande.

Vi har inget stort att erinra motförslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet- och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempelförskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att

kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de "nya" programmen på remiss - trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Säkerhetsprogrammet som är ute på remiss är i mångt och mycket detsamma som säkerhetsprogrammet för 2020-2023. Delar av det tidigare programmet har dock tagits bort då det ska ingå i det nya trygghetsprogrammet. Dock finns inte något trygghetsprogram än, vilket gör det svårt att jämföra delar som plockats bort och hur de formulerats, samt vilken påverkan det kommer ha för helheten. De båda programmen borde ha färdigställts och gått på remiss samtidigt.

En av de delar som tagits bort ur säkerhetsprogrammet är hur segregationen påverkar trygghet och säkerhet. Feministiskt initiativ menar att det är en nödvändig del av programmet eftersom segregationen har avgörande effekt på trygghet och säkerhet. Vi behöver ha fler åtgärder för ökad tillit och förtroende för stadens förvaltningar. Oavsett om meningen är att faktorer kopplade till segregation ska in i trygghetsprogrammet, är det en viktig del av säkerhetsarbetet och bör också vara närvarande i det.

Vidare vill Feministiskt initiativ inkludera ett tydligare jämställdhetsperspektiv. Det är förvånande att varken jämställdhet eller kvinnor berörs med ett enda ord i programmet. Sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 om Kvinnor, fred och säkerhet har normen varit att kvinnors situation i kriser och konflikter ska vara ett perspektiv som genomsyrar all diskussion och alla strategier rörande säkerhet. Nämnas kan exempelvis att närhetsprincipen innebär att Stockholms stad är ansvarig för kvinnor som på grund av konflikt tvingats lämna sina hem ska ges tillbörligt skydd, enligt resolutionen. Ett stycke om detta bör snarast införas i strategin. Vi vill se fler åtgärder och förebyggande arbete vad gäller sexuella trakasserier, diskriminering och rasism.

Vi noterar att också att formuleringar om ansvar och uppföljning saknas, något som är en mycket viktig del i ett program som tydligt riktar sig mot nämnder och styrelser. Det är problematiskt att de delarna nu är borttagna ur säkerhetsprogrammet, och de bör därför läggas tillbaka.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl. (V) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden.

Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Arvid Vikman (S) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden. Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss – trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram, Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden.

Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de ”nya” programmen på remiss - trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Slutligen kan vi konstatera att om tanken är att programmet ska börja galla från och med 2020 är förslaget på remiss i senaste laget. Beslut om att anta programmet kommer inte hinna fattas innan årsskiftet 2019-2020 och därför finns det inte möjlighet för stadens verksamheter att inarbeta programmet i sina verksamhetsplaner för 2020. Eftersom nu gällande För ett tryggare och säkrare Stockholm Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021 är styrande till och med 2021 vore

det bättre om det nya programmet gavs ett startdatum som är realistiskt i förhållande till när beslut kan fattas om antagande. Det skulle också ge verksamheterna utrymme att ta in nya program i sina verksamhetsplaner. I annat fall riskerar program som tas fram inte få verkningsgrad från antagande ändå.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

I programmet saknar vi ett resonemang kring hur medborgarna bidrar till säkerhet och trygghet i staden. Både i vardagen och vid särskilda händelser. I samband med terrorattacken vid Åhlens 7 april 2017 var det många stockholmare som erbjöd hjälp och stöd i sociala medier via hashtaggen *#openstockholm* Liknande insatser gjordes vid den stora flyktingvågen 2015.

Det var i många stycken en fantastisk manifestation som underlättades av de senaste årens tekniska utveckling. Medborgarnas frivilliginsatser gav Stockholm enorma resurser att hantera konsekvenserna av attacken.

Det här är förstås inget vi kan räkna med. Allt var heller inte positivt. En del inlägg syftade snarare till att förvirra och skapa oro än att bidra till att klara krisen. Oavsett. Staden måste ha klart för sig hur den ska agera i sociala medier vid stora händelser. Det kan handla om en ev. mobilisering av resurser eller olika typer av reaktioner. Vad som sker på nätet och som en följd av det på gatan kan vara avgörande för hur vi klarar en kris.

Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet i den tidigare versionen av Stockholms stads säkerhetsprogram. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebar kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolag uppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de "nya" programmen på remiss - trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Johansson m.fl. (S) enligt följande.

Vi har inget i stort att erinra mot förslaget till säkerhetsprogram. Det framtagna förslaget är till stor del en kopia av det gällande trygghet och säkerhetsprogram som togs fram under förra mandatperioden.

Skillnaden framträder inom två områden. Programmet skulle stärkas om hänsyn togs till de synpunkter som framförs nedan. Majoriteten har valt att ta bort stycket om segregationens effekter på trygghet och säkerhet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till nedskärningarna som görs på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar. Stycket om segregationen bör återföras i programmet.

I det nya förslaget är uppföljning och vilket ansvar nämnder och styrelser har borttagen. De flesta av stadens program, särskilt de som har antagits de senaste åren, innehåller stycken om uppföljning och ansvar. Det är något som nämnder och bolaguppskattar i och med att programmen blir tydligare med ansvarsfördelning och uppföljning. Programmet skulle tjäna på att ha med skrivningar om ansvarsfördelning och hur uppföljning ska göras.

Stycken som rör trygghet har plockats bort med motiveringen att det ska ingå i ett nytt trygghetsprogram. Tyvärr har vi inte sett något sådant program än. Det hade varit av värde att få både de "nya" programmen på remiss - trygghet och säkerhet hänger ihop i stor utsträckning. Nu riskerar viktiga synpunkter som hade kunnat förbättra programmen utebli.

Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Innehåll

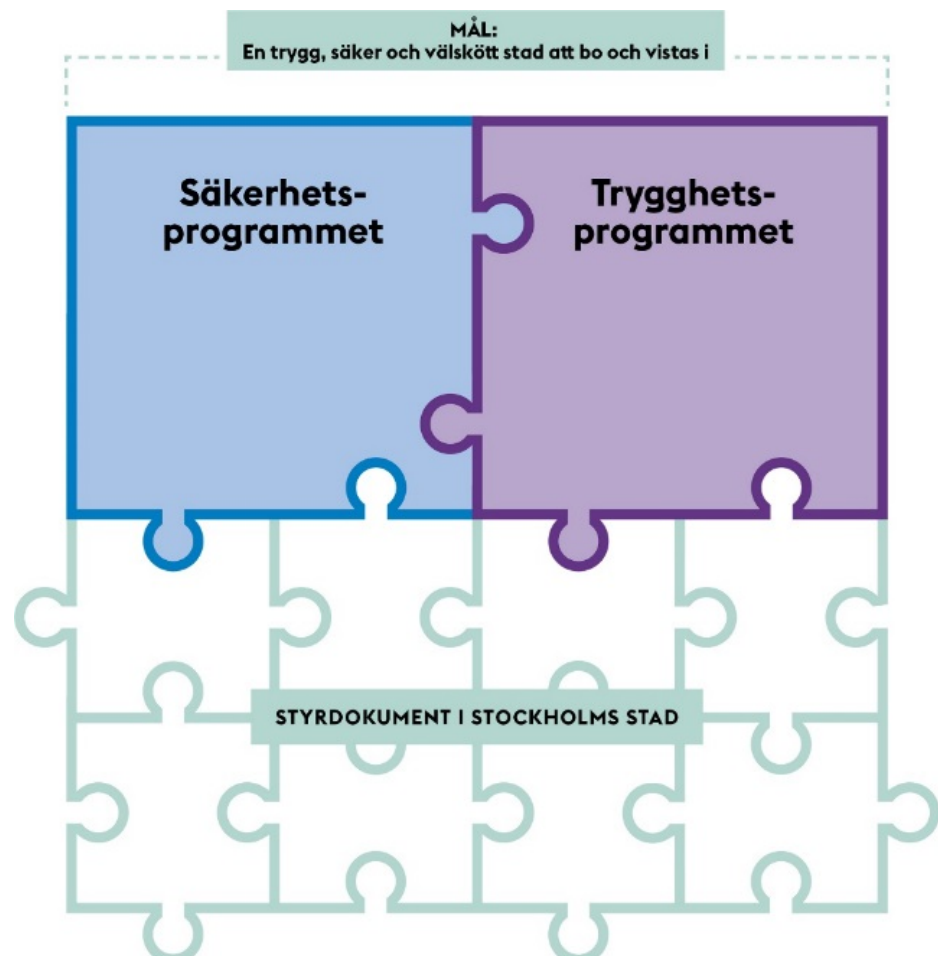
Om säkerhetsprogrammet.....	3
Övergripande mål för stadens säkerhetsarbete	4
Det som ska skyddas och värnas.....	5
Det som hotar	6
Ett samordnat säkerhetsarbete med tydlig ansvarsfördelning	7
Ett systematiskt säkerhetsarbete	9
Fokusområden för säkerhetsarbetet.....	15
1. Krisberedskap	15
2. Civilt försvar	20
3. Säkerhetsskydd och informationssäkerhet	21
4. Förebygga olyckor	23
5. Förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda	25

Om säkerhetsprogrammet

Säkerhetsprogrammet beslutas av kommunfullmäktige och slår fast övergripande mål för stadens säkerhetsarbete för åren 2020-2023. Det beskriver hur arbetet ska genomföras och följas upp och anger vilka särskilda fokusområden staden har för säkerhetsarbetet under programperioden. De fem fokusområdena är:

- 1) Krisberedskap
- 2) Civilt försvar
- 3) Säkerhetsskydd och informationssäkerhet
- 4) Förebygga olyckor samt
- 5) Hot och våld mot anställda

Programmet gäller alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska tillsammans med stadens budget ligga till grund för hur stadens alla verksamheter planerar, genomför och utvecklar säkerhetsarbetet.

Stadens säkerhetsprogram och stadens trygghetsprogram är sammanlänkade. I trygghetsprogrammet beskrivs stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i praktiken, begreppsramar, ansvar och roller samt inhämtande och analys av data. Tillsammans utgör de bägge programmen övergripande inriktning för stadens arbete med att nå målet om en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.

Staden har en hög ambition för säkerhetsarbetet och arbetet utgår från lagstiftning samt de överenskommelser som finns mellan staten och kommunerna om krisberedskap och civilt försvar. Som grund för arbetet finns också strategier och vägledningar som tagits fram på både nationell och regional nivå.

Genom säkerhetsprogrammet utövas övergripande styrning av stadens åtaganden inom ramen för lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Säkerhetsprogrammet utgör också Stockholms stads styrdokument för arbetet med krisberedskap samt innehåller en beskrivning av stadens arbete med övergripande samordning av det olycksförebyggande arbetet i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Som stöd för det praktiska arbetet finns även kompletterande tillämpningsanvisningar. En uppdaterad förteckning över dessa finns på stadens intranät. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att hålla sig uppdaterade om gällande anvisningar och för att följa innehållet i dessa. Programmets anvisningar fastställs av stadsdirektören tillika VD för Stockholms Stadshus AB.

Övergripande mål för stadens säkerhetsarbete

Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i är det övergripande målet för stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete.

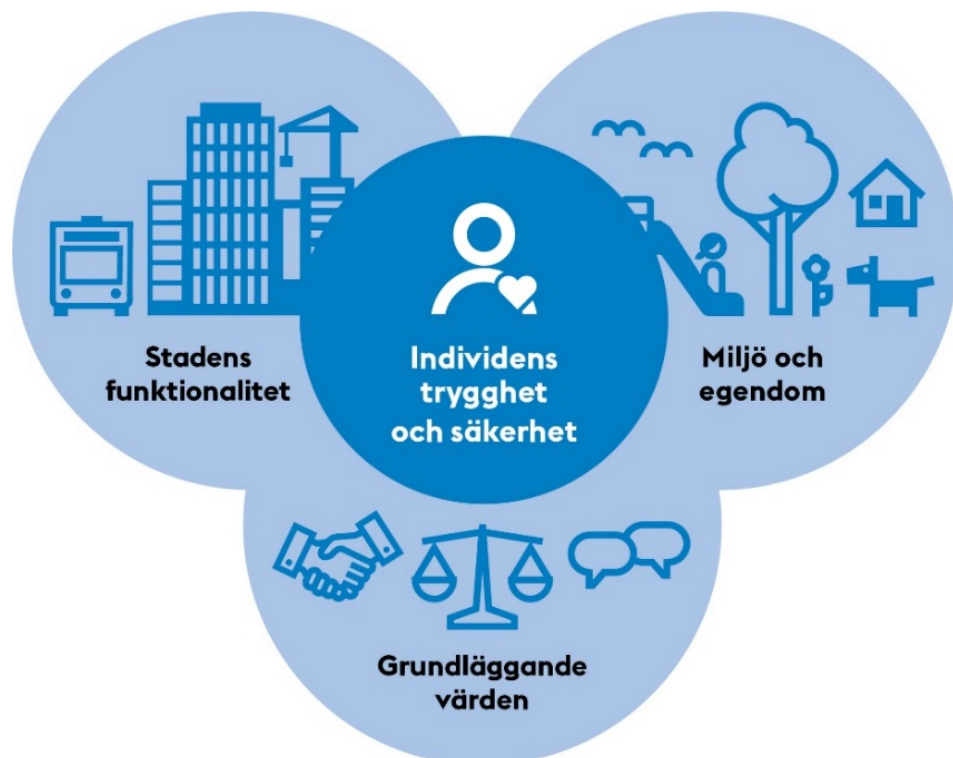
Stadens förmåga att förutse, förebygga och motstå samhällsstörningar ska vara stark. När en oönskad händelse ändå inträffar ska staden vidta rätt åtgärder i tillräcklig utsträckning för att minimera dess konsekvenser, upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt säkerställa en snar återgång till

normalläge. Allmänheten och andra aktörer ska ha hög tillit och tilltro till staden.

Staden bedriver ett målmedvetet säkerhetsarbete och en väletablerad samverkan med andra aktörer, exempelvis räddningstjänst, Polismyndigheten och andra myndigheter, regionala aktörer, näringsliv och civilsamhället, är en naturlig del av arbetet och bidrar till att både risken för och konsekvenserna av samhällsstörningar minskar i hela Stockholm.

Det som ska skyddas och värnas

Säkerhetsarbetet i staden bedrivs för att skydda och värna individens trygghet och säkerhet, stadens funktionalitet, grundläggande värden samt miljö och egendom.

Individens trygghet och säkerhet utgör kärnan i arbetet. Stadens säkerhetsarbete handlar direkt eller indirekt om att skydda och värna de som bor och vistas i Stockholm.

Stadens funktionalitet handlar om att vårt samhälle måste fungera även när det utsätts för störningar. Det gäller särskilt *samhällsviktig verksamhet*. Stadens egen verksamhet samt den som utförs på uppdrag av staden ska kunna bedrivas i så stor utsträckning som möjligt utan driftstörningar, med så få olyckshändelser, skadegörelser och sabotage som möjligt.

Samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet menas verksamhet där störningar i eller bortfall av verksamheten kan orsaka en kris i samhället. Samhällsviktig verksamhet kan även vara en verksamhet som behövs för att hantera en potentiell eller pågående kris.

Med stadens politiska uppdrag följer ett ansvar att värna de grundläggande värden som samhället vilar på: demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Att värna dessa grundläggande värden är en förutsättning för att invånare, besökare och olika aktörer i staden ska kunna ha förtroende för stadens verksamheter och dess myndighetsutövning. Det kan också stärka förtroendet och tilliten i samhället i stort och mellan människor. Staden ska verka för att upprätthålla det öppna samhället.

Säkerhetsarbetet i staden innefattar också att förebygga och begränsa skador på miljö och egendom. Med det menas skador på mark, vatten, fysisk miljö, biologisk mångfald, värdefulla natur- och kulturmiljöer samt kulturarv. Med egendom avses fast och lös egendom.

Det som hotar

Ett förändrat omvärldsläge parallellt med en ständig teknisk utveckling har ställt säkerhetsfrågorna i starkt fokus. Hot- och riskbilder i samhället förändras och påverkas av samhällsutvecklingen både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Nya globala aktörer försöker hävda sig på världssarenan och gör säkerhetsmiljön mer oberäknelig. Hoten har blivit mer komplexa och en händelse i en del av världen kan få följdverkningar i en annan. Känsligheten för störningar i viktiga samhällsfunktioner ökar i takt med den tekniska

utvecklingen och hur tekniken används i samhället. Att avgöra om medvetna, antagonistiska handlingar ligger bakom en störning kan vara svårt. Dagens informations- och kommunikationsmönster präglas av snabbhet, föränderlighet och transparens. Information och desinformation som publiceras på andra sidan jorden är i samma sekund tillgänglig här. Medvetna informationspåverkanskampanjer kan genomföras för att skapa misstro och rubba förtroendet för samhällets aktörer och för att urholka tilliten människor emellan.

I egenskap av huvudstad och landets ekonomiska, politiska, kulturella och mediala centrum kan Stockholm antas vara särskilt utsatt för antagonistiska hot, terrorattentat och dödligt våld. I Stockholm finns en rad verksamheter mot vilka angrepp kan få allvarliga konsekvenser, inte bara för staden utan också för Sverige.

Inom Stockholms geografiska område finns även risker och sårbarheter som kan sägas vara typiska för storstaden. De som är kopplade till befolkningsmängd och befolkningstäthet, infrastruktur, sociala skillnader, folksamlingar och evenemang är särskilt **framträdande**. Utöver dessa risker är ett förändrat klimat ett reellt hot, inte bara i storstadsområden utan i hela landet, och som påverkar många centrala funktioner i samhället.

Oavsett vad störningarna i samhället beror på behöver staden ha motståndskraft och robusthet mot de mest framträdande riskerna.

Ett samordnat säkerhetsarbete med tydlig ansvarsfördelning

Samordning och helhetstänk krävs för att säkerställa att stadens samlade resurser används i relation till de mest framträdande behoven. En tydlig ansvarsfördelning mellan central och lokal nivå och mellan olika funktioner i verksamheten är också en förutsättning för ett effektivt säkerhetsarbete. Principerna om ansvar, närhet och likhet ska användas som vägledning för arbetet vid en krissituation.

Ansvarsprincipen - De som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden gör det också under en kris. Det ingår även att vid behov initiera och bedriva samverkan.

Likhetsprincipen - Under en kris ska organisation och lokalisering så långt som det är möjligt fungera på samma sätt som vid normala förhållanden.

Närhetsprincipen - En kris hanteras där den inträffar, av de närmast berörda och ansvariga. Detta hindrar inte verksamheten från att samverka och söka hjälp för att hantera krisen.

En utveckling av likhets- och närhetsprinciperna diskuteras nationellt med förslag om ett större fokus på samverkan och handling. För stadens del ingår detta redan i krishanteringen då handling går före passivitet och samverkan redan idag utgör en naturlig del av allt säkerhetsarbete.

Säkerhetsarbetet i Stockholms stad ska bedrivas på såväl central som lokal nivå. Den centrala nivån utgörs av kommunstyrelsen och den lokala nivån utgörs av bolagsstyrelser, stadsdels- och facknämnder.

Central nivå

Den centrala nivån ska inrikta, samordna, stödja, följa upp och utveckla stadens samlade säkerhetsarbete utifrån kunskap om de mest framträdande utmaningarna och behoven på övergripande nivå.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för stadens säkerhet och för att lagstiftningen på området efterlevs. På central nivå ska det finnas ett rådgivande säkerhetsråd för de risk- och säkerhetsfrågor som kräver stadsövergripande samordning.

Lokal nivå

Nämnder och bolagsstyrelser har ett långtgående ansvar som sträcker sig över säkerhetsarbetet inom det egna verksamhetsområdet. Stadsdelsnämnder har även ett ansvar för samordningen av säkerhetsarbetet inom respektive geografiskt område (se vidare sid.12). Varje verksamhet ska säkerställa att arbetet kan bedrivas på ett fullgott sätt i enlighet med gällande lagstiftning och andra relevanta riktlinjer, handlingsprogram och anvisningar samt att det finns kompetenser och resurser tillgängliga i den utsträckning som krävs. Samtliga nämnder

och bolagsstyrelser ska ha en utsedd säkerhetssamordnare som ansvarar för att samordna och förankra säkerhetsarbetet. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska också ha en utsedd informationssäkerhetssamordnare.

Chefer i staden har ett särskilt ansvar för att säkerställa att programmets innehåll omsätts till handling och utveckling. Chefer ska säkerställa att medarbetare rapporterar önskade händelser i stadens incidentrapporteringssystem.

Alla medarbetare i staden ska bidra i stadens säkerhetsarbete genom att uppmärksamma risker i verksamheten och agera förebyggande för att minska dem. Inträffade tillbud, skador, hot eller andra störningar i verksamheten rapporteras omgående så att nödvändiga åtgärder kan vidtas.

Ett systematiskt säkerhetsarbete

Oavsett fokusområde och verksamhetsområde är systematik i säkerhetsarbetet nyckeln.

Säkerhetsarbetet ska i så stor utsträckning som möjligt integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med ordinarie verksamhetsplanering formulera egna mål och aktiviteter med utgångspunkt i säkerhetsprogrammet, stadens budget och den verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalysen (se nedan). Mål och aktiviteter ska på ett tydligt sätt leda till utveckling av det egna säkerhetsarbetet och bidra till den övergripande måluppfyllelsen. Uppföljning ska genomföras inom ramen för den ordinarie uppföljningen av kommunfullmäktiges mål och budget. Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till goda beslutsunderlag genom rapportering av händelser, incidenter och lägesbilder.

Säkerhetsarbetet ska bedrivas med utgångspunkt i genomtänkta metoder, gemensamma mål och dokumenteras, följas upp samt utvecklas löpande. Rutiner och planer ska vara kända och lättillgängliga i verksamheten. Utbildning och kompetenshöjande insatser är viktiga delar i utvecklingen av säkerhetsarbetet i staden.

I det systematiska säkerhetsarbetet ska risk- och sårbarhetsanalyser, omvärldsbevakning, kommunikation samt samverkan och geografiskt områdesansvar genomsyra och vara integrerade delar i arbetet.

Risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

Utgångspunkten för ett systematiskt säkerhetsarbete är att ha fokus på det som är verksamhetens bidrag till det som ska skyddas och värnas. Därför ska säkerhetsarbetet i stadens alla verksamheter utgå från aktuella och verksamhetsanpassade risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Även tematiska RSA:er kan vid behov genomföras för särskilda risker.

Stadens arbete med RSA ska vara strategiskt, förankrat och bidra till långsiktig utveckling, kontinuitetsplanering och direkta åtgärder i verksamheten. RSA-arbetet ska vara koordinerat med andra styr- och uppföljningsprocesser. Verksamhetsspecifika RSA:er ska genomföras i enlighet med centrala anvisningar och användas för prioritering, inriktning och samordning av säkerhetsarbetet inom respektive nämnd och bolagsstyrelses ansvarsområde likväl som för stadsövergripande prioritering, inriktning och samordning.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska utgå från en bedömning av hur kritiska verksamheternas åtaganden är för det som säkerhetsarbetet ska skydda och värna. Därefter ska nämnder och bolagsstyrelser identifiera hot, risker och sårbarheter i sina respektive verksamheter och löpande vidta åtgärder. Detta för att minska både sannolikheten för att oönskade händelser ska inträffa och konsekvenserna om de ändå skulle göra det. Som ett sista steg ska en beroendeanalys genomföras och kontinuitetsplaner upprättas för kritiska beroenden, som exempelvis bemanning, elektricitet och telekommunikation. Fler steg kan läggas till i stadens RSA-arbete om det anses relevant för en samlad och ökad förmågeutveckling.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska ha en aktuell och långsiktig handlingsplan för de mest framträdande riskerna i verksamheten. Åtgärder kopplade till dessa risker ska integreras i verksamhetens ordinarie verksamhetsplanering.

Kommunstyrelsen ska varje mandatperiod ta fram en aggregerad RSA för staden som helhet. Den stadsövergripande

RSA:n baseras på underlagen från nämnder och bolagsstyrelser, men ska ha ett särskilt fokus på övergripande risker.

Omvärldsbevakning

En viktig del i det systematiska säkerhetsarbetet är att bevaka och analysera händelser, trender, värderingar samt ny forskning och utveckling för att se hur de kan påverka stadens verksamhet. Syftet med proaktiv omvärldsbevakning av säkerhetsrelaterade frågor är att staden ska stå bättre rustad både för att kunna agera vid en plötsligt uppkommen störning eller kris och för att möta framtidens utmaningar. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att bevaka, analysera och proaktivt agera utifrån den utveckling som har betydelse för den egna verksamheten. Det ingår även att kontinuerligt inhämta information som har bäring på det egna säkerhetsarbetet från andra relevanta myndigheter och aktörer.

Som stöd i det lokala säkerhetsarbetet ska kommunstyrelsen förse nämnder och bolagsstyrelser med sammanställd statistik samt de stadsövergripande lägesbilder på både kort och längre sikt som är resultatet av den omvärldsbevakning som sker centralt. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att relevant information sprids till berörda i den egna organisationen. Stadsdelsnämnderna ska använda lägesbilderna som underlag för att utöva det geografiska områdesansvaret (se nedan). Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra med relevant information till de övergripande lägesbilderna.

Kommunikation

Kommunikation ska ingå som en självklar och integrerad del i allt säkerhetsarbete, på lokal såväl som på central nivå. Kommunikationsperspektivet ska finnas med i det förebyggande arbetet och därefter genom alla faser av en önskad händelse.

Kommunikation kan användas för att

- väga in människors perspektiv i stadens planering för och hantering av en oönskad händelse och identifiera behov som staden och dess verksamheter behöver möta,
- höja kunskapen om risker i staden och vad staden, andra aktörer och enskilda individer gör och kan göra för att förebygga oönskade händelser,
- bidra till tydlighet och ge vägledning i samband med en oönskad händelse.

All kommunikation, både i vardagen och vid oönskade händelser, ska sträva efter att bygga förtroendefulla relationer med stockholmarna. I arbetet med att möta antagonistisk informationspåverkan har kommunikation en särskilt viktig roll. Att staden är trovärdig i sin kommunikation har stor betydelse för hur stockholmarna agerar utifrån de budskap som staden förmedlar. Staden ska alltid vara tydlig som avsändare och den information som förmedlas ska vara korrekt, saklig och aktuell.

Vid oönskade händelser och kriser ställs särskilda krav på snabb, samordnad och kontinuerlig kommunikation som baseras på fakta om den aktuella situationen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för denna samordning, liksom för koordinerad kommunikation utifrån stadsövergripande risk- och lägesbilder.

Ansvarsprincipen gäller också för kommunikation. Den verksamhet som ansvarar för kommunikationen under normala förhållanden gör det också under en kris. Nämnder och bolagsstyrelser ska löpande identifiera möjligheter till och behov av kommunikation för att höja den egna verksamhetens och allmänhetens beredskap inför oönskade händelser och för att stärka deras möjligheter till egna åtgärder under och efter oönskade händelser. Nämnder och bolagsstyrelser, och även staden som helhet, ska också informera om de risker som den egna verksamheten inrymmer eller kan orsaka så att människor kan förhålla sig till dessa risker i sin vardag.

Nämnder och bolagsstyrelser ska initiera och bedriva kommunikationssamverkan utifrån behov och möjligheter som identifieras i den egna verksamheten. Kommunstyrelsen har ansvaret för att identifiera kommunikationsbehov som ingen enskild verksamhet har ett tydligt ansvar för och säkerställa att

dessa behov möts genom samverkan inom staden och med andra aktörer.

Samverkan och geografiskt områdesansvar

Samhällsutmaningarnas omfattning och komplexitet gör att varje enskild verksamhet eller aktör ofta har begränsat handlingsutrymme att agera på egen hand. Därför är det av största vikt att det finns en väl fungerande samverkan både till vardags och i händelse av kris. Det gäller både internt mellan stadens olika verksamheter och externt med andra relevanta samhällsaktörer. Inom staden läggs grunden för en effektiv samverkan och erfarenhetsutbyte genom regelbundna och centralt samordnade nätverksmöten för säkerhetssamordnare. Samverkan mellan stadens verksamheter initieras också med utgångspunkt i specifika behov inför och under händelser och kriser.

För att nå målet om en trygg, säker och välskött stad är samverkan med externa aktörer, som exempelvis Polismyndigheten, andra myndigheter, regionala och lokala aktörer, näringsliv och civilsamhälle, en nyckelfaktor och samverkansformerna behöver ständigt utvecklas. Det gäller på både lokal och central nivå i staden.

Staden har ett lagreglerat *geografiskt områdesansvar* som täcker stadens geografiska område.

Geografiskt områdesansvar

Effektiv krishantering kräver samordning och samverkan. Berörda aktörer måste försäkra sig om att de har samma uppfattning om vad som har hänt, hur krisen kan komma att utvecklas, vilken inriktning de bör ha för sina åtgärder och vilka prioriteringar som bör göras. Aktörerna är beroende av information från varandra för att kunna genomföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Den information som förmedlas till allmänheten och medierna måste vara samstämmig. Det geografiska områdesansvaret handlar om att få till stånd denna samordning och samverkan.

I staden har stadsdelsnämnderna motsvarande geografiska områdesansvar inom sina respektive nämndområden. Med det geografiska områdesansvaret följer ett ansvar att samordna alla relevanta aktörer – exempelvis myndigheter, näringsliv eller

frivilligorganisationer – inom stadens eller stadsdelsnämndsområdets gränser före, under och efter en önskad händelse eller under höjd beredskap.

Stockholms stad är i många aspekter ett komplext geografiskt område med en omkringliggande region där de olika geografiska områdena och dess aktörer har stora beroenden till varandra. Det geografiska områdesansvaret kan vara kommunalt och regionalt, ibland även nationellt, på samma gång. Därför har Stockholmsregionens aktörer som har en roll i en samhällsstörning kommit överens om att samverka mellan aktörerna i huvudsak sker inom ramen för det regionala forumet *Samverkan Stockholmsregionen (SSR)* oavsett i vilken kommun eller typ av verksamhet störningen inträffar.

Samverkan Stockholmsregionen (SSR)

Samverkan Stockholmsregionen (SSR) är en avtalsorganisation som drivs gemensamt av ett 40-tal samhällsaktörer i regionen, inklusive länets samtliga kommuner. Målet är att skapa trygghet, säkerhet och effektiv hantering av samhällsstörningar i regionen – i vardag, kris och höjd beredskap. Aktörerna utvecklar tillsammans förmågan att inrikta och samordna samhällets resurser i både planerade och hastigt uppkomna händelser.

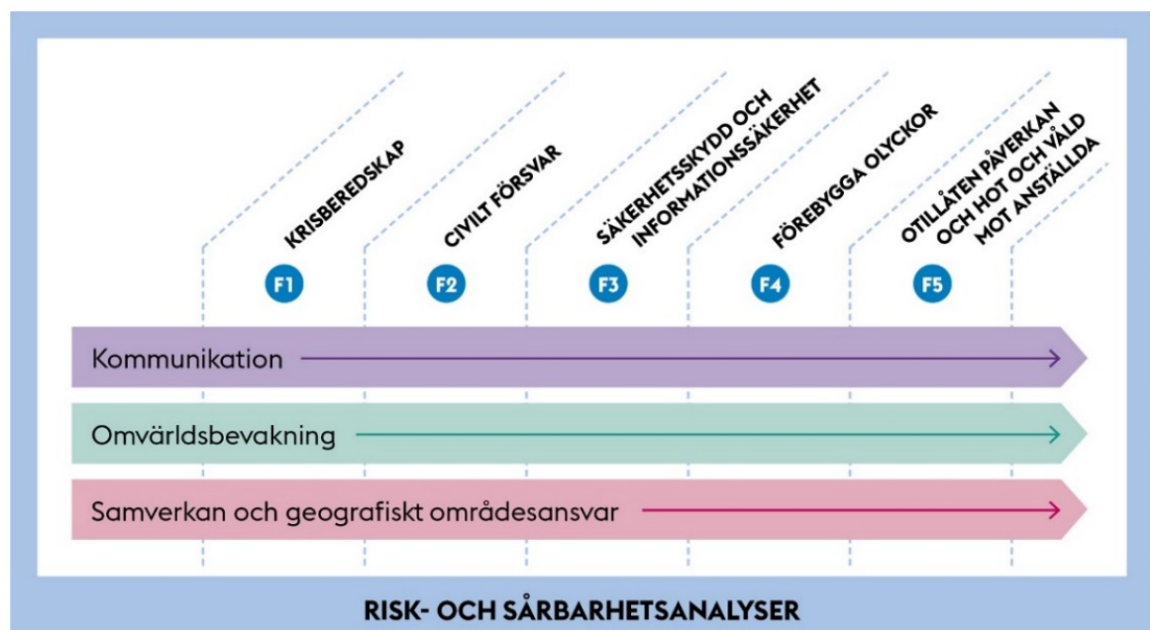
Inom SSR har aktörerna gemensamt arbetat fram rutiner och arbetssätt för samordning och inriktning vid önskade händelser. Staden ska följa de rutiner och arbetssätt som är fastställda inom ramen för SSR och aktivt delta och vara pådrivande i utvecklingen av arbetet. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning av stadens engagemang inom SSR.

Fokusområden för säkerhetsarbetet

Stadens samlade säkerhetsarbete omfattar många delar och behöver bedrivas med utgångspunkt i den egna verksamhetens specifika risker, sårbarheter och behov.

Övergripande ska säkerhetsarbetet fokusera på fem sammanlänkade områden:

1. *Krisberedskap*
2. *Civilt försvar*
3. *Säkerhetsskydd och informationssäkerhet*
4. *Förebygga olyckor*
5. *Förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda*

Illustrationen visar hur det systematiska arbetet och de fem fokusområdena hänger ihop.

1. Krisberedskap

Krisberedskap handlar för en kommun om att upprätthålla verksamheten även vid oönskade händelser som är utanför det vanliga och vardagliga. Detta uppnås genom förebyggande åtgärder samt god krishanteringsförmåga när något oönskat ändå händer. Med krishanteringsförmåga avses att genomföra

de åtgärder som krävs för att avhjälpa, skydda och lindra effekterna av det inträffade.

Mål för fokusområde Krisberedskap

Staden står emot störningar och upprätthåller samhällsviktig verksamhet även vid svåra påfrestningar. Önskade händelser förebyggs och staden är väl förberedd att hantera och lära av de händelser som ändå inträffar. Hanteringen sker med bibehållet eller stärkt förtroende från allmänheten.

Stadens arbete för ökad krisberedskapsförmåga

Stockholms stad ska ha god förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser och det kräver ett aktivt och välförankrat arbete såväl *före*, *under* som *efter* sådana händelser.

Krisberedskapsförmåga skapas i alla stadens verksamheter och ska vara en integrerad del av den ordinarie verksamheten.

Vissa oönskade händelser innebär eller riskerar att innebära konsekvenser som inte kan hanteras inom ordinarie organisation. För hantering av sådana händelser ska nämnder och bolagsstyrelser ha en utsedd krisledningsorganisation. Som stöd för krisledningens arbete ska det finnas en uppdaterad och känd krisledningsplan samt en planering för uthållighet.

Det förebyggande arbetet har sin grund i verksamheternas RSA:er (se sid 10) och andra eventuella risk- och lägesbilder som finns i stadens verksamheter eller är sammanställda av andra samhällsaktörer. Kontinuerlig informationsinhämtning från andra relevanta myndigheter och aktörer är en nyckelfaktor för ökad förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser.

För kritiska beroenden och/eller samhällsviktig verksamhet som bedrivs i extern regi ska nämnder eller bolagsstyrelser i sin kravställning säkerställa motsvarande säkerhetsnivå som om verksamheten bedrivits i egen regi.

Nämnder och bolagsstyrelser ska regelbundet höja den egna förmågan genom utbildningar och övningar och följa en centralt fastställd utbildnings- och övningsplan. Nämndens och bolagsstyrelsens krisledningsorganisation ska övas årligen.

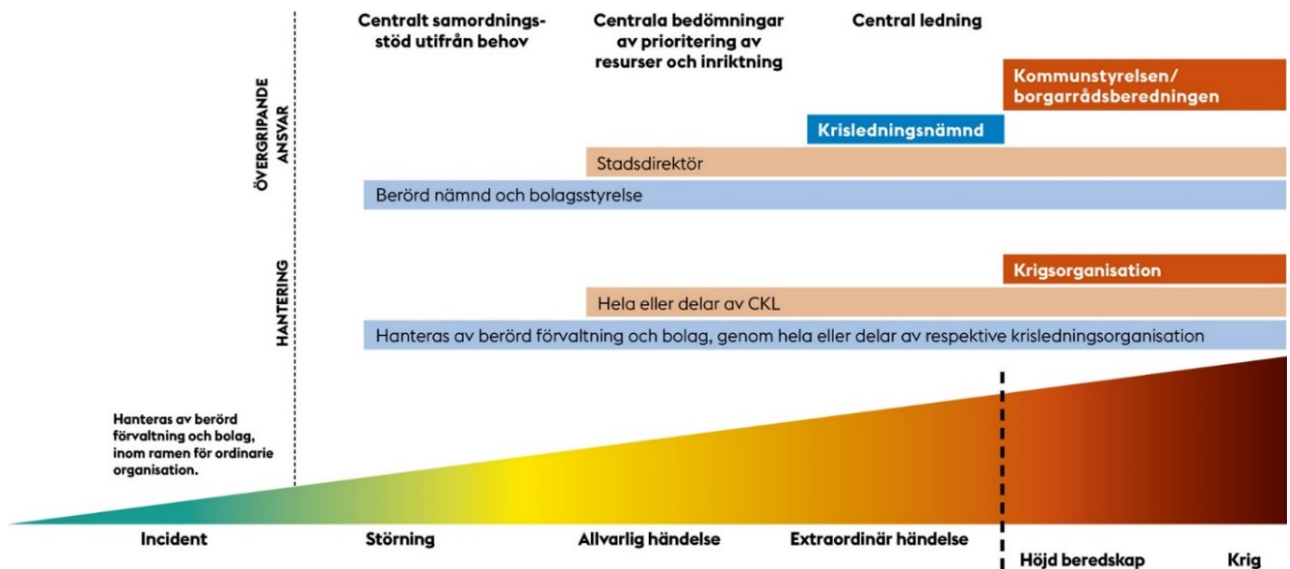
Styr-el är en nationell planeringsprocess som handlar om att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga el-användare vid en manuell förbrukningsfrånkoppling. I planeringsprocessen för styr-el ska de nämnder och bolagsstyrelser som berörs involveras och bidra i enlighet med de instruktioner som anges för respektive planeringsprocess.

När en oönskad händelse inträffar ska stadens krishantering vara snabb, tillräcklig och uthållig. Hanteringen ska ske med utgångspunkt i väldokumenterade och inövade planer och instruktioner som ska vara kända och lättillgängliga hos samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Samverkan med interna och externa aktörer ska alltid övervägas när en oönskad händelse inträffar, exempelvis samverkan inom SSR. Staden ska ha en planering och rutiner för samverkan med civilsamhälle och näringsliv inför, under och efter en kris.

För att stadens krishantering ska kunna initieras snabbt krävs ständig beredskap. På både central och lokal nivå finns därför funktioner som alltid är i tjänst. Det ska också finnas dokumenterade, kända och övade larmvägar och inkallningssystem både centralt och lokalt. Staden ska när som helst på dygnet också kunna erbjuda krisstöd till de som bor och vistas i staden. Det betyder att stadsdelsnämnderna ska ha en beredskap och organisation för att inom sitt geografiska område erbjuda krisstöd. För händelser som inträffar utanför kontorstid åligger detta ansvar socialnämnden fram till dess att operativt ansvar kan övertas av berörd stadsdelsnämnd.

Eskaleringsnivåer i staden

Modell över eskaleringsnivåer och grad av central samordning

Eskaleringsnivåer i staden

Stadens krishantering utgår från tre nivåer: **störning**, **allvarlig händelse** och **extraordinär händelse**. Nivåerna går i varandra och ska ses som riktvärden på en ökande skala snarare än exakt avgränsade steg. Den främsta skillnaden är graden av central samordning och ledning. Det centrala samordningsbehovet är exempelvis större vid en allvarlig händelse än vid en störning

Störning är företeelser och händelser som hotar eller skadar det som ska skyddas i samhället och kan i regel hanteras inom verksamheternas ordinarie organisation.

En **allvarlig händelse** är en oönskad händelse som kräver en stadsövergripande samordning och/eller centrala bedömningar och prioriteringar av resurser.

Med **extraordinär händelse** avses en oönskad händelse som innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser från staden. Det är krisledningsnämndens ordförande som bedömer att en händelse är extraordinär.

Höjd beredskap innebär att totalförsvaret aktiveras för att förbereda Sverige för krig. Det är regeringen som fattar beslut om höjd beredskap om Sverige är i krigsfara eller om det är krig i vårt närområde. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Om Sverige befinner sig i krig råder **högsta beredskap**.

Situationer som bedöms kräva centrala prioriteringar av resurser och en central inriktning ska samordnas av stadens centrala krisledning (CKL). CKL styrs av en instruktion som beskriver hur arbetet ska organiseras för att möjliggöra en samordnad hantering.

CKL ska i sin tur hålla krisledningsnämndens ordförande informerad. Om ordförande bedömer att händelsen är *extraordinär* har krisledningsnämnden möjlighet att ta över hela eller delar av andra nämnders ansvarsområden, för att kunna omfördela resurser och effektivisera hanteringen. Den centrala samordningen har då övergått till central ledning. Stadens bolag är egna juridiska personer och förväntas ingå i arbetet där de omfattas, har ett ansvar och kan bidra till lösningar.

Om regeringen beslutar om *höjd beredskap* ska staden förhålla sig till beslutet på det sätt som anges i beslutet.

Om Sverige befinner sig i *krig* gäller per automatik *högsta beredskap* och då tillämpas särskild lagstiftning. Kommunfullmäktige kan till exempel uppdra åt kommunstyrelsen eller borgarrådsberedningen att handha förvaltning eller verksamhet som annars ankommer annan nämnd. Kommunstyrelsen har även möjlighet att besluta i fullmäktiges ställe i ett ärende som inte kan anstå.

För att lära av inträffade händelser ska nämnder och bolagsstyrelser dokumentera och låta utvärdera den egna hanteringen och därefter vidta lämpliga förbättringsåtgärder.

Kommunstyrelsen ska låta utvärdera samtliga oönskade händelser där den centrala krisledningen varit aktiverad.

2. Civilt försvar

Civilt försvar och militärt försvar utgör tillsammans Sveriges totalförsvar och är all den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. År 2015 beslutade riksdagen att Sverige ska återuppta planeringen för ett modernt totalförsvar för att kunna hantera de utmaningar och hot som följer av det säkerhetspolitiska läget. Kommunerna är viktiga aktörer i återuppbyggnaden av det civila förvaret. Civilt försvar tar sin utgångspunkt i och är en förlängning och förstärkning av samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Mål för fokusområde Civilt försvar

Stadens planering för stärkt civilförsvarsförmåga håller hög takt och bidrar till robusthet. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer.

Stadens arbete för stärkt civilförsvarsförmåga

Staden ska ta sitt ansvar för planeringen av ett stärkt civilt försvar och planeringstakten ska vara hög. Detta innebär att nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla de mest prioriterade delarna av sin verksamhet så att de ska kunna fortsätta utan avbrott även om samhället utsätts för mycket svåra påfrestningar. Det handlar till stor del om att säkerställa en robust verksamhet, och ska därför ses som ytterligare en dimension och förstärkning av krisberedskaps- och säkerhetsskyddsarbetet. De förmågor som staden bygger upp för att klara höjd beredskap kommer även att komma stockholmarna till nytta vid andra, mindre påfrestande samhällsstörningar.

Utöver detta handlar civilt försvar om att planera för särskilda uppgifter kopplade till höjd beredskap, såsom ransonering, nödvändig försörjning till befolkningen och att i övrigt kunna medverka i åtgärder som är viktiga för Sveriges funktionalitet, exempelvis genom stöd till Försvarmakten. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att initiera dessa uppgifter. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till planeringsprocessen för civilt försvar.

Att utveckla den generella kompetensen om totalförsvaret i staden samt att utveckla och bredda stadens systematiska

säkerhetsskyddsarbete är särskilt utpekade områden för planeringsarbetet. Prioriterad samhällsviktig verksamhet och hur staden ska vara organiserad och bemannas vid höjd beredskap är andra områden som omfattas. Staden ska aktivt delta i relevanta total- och civilförsvarsövningar. Ett särskilt stadsövergripande projekt för stadens planering för civilt försvar löper under programperioden och styrs och leds av stadsdirektören. Alla övergripande frågor som omfattas av planeringen för civilt försvar inryms i och samordnas av projektet.

3. Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

Säkerhetsskydd handlar om att skydda säkerhetskänslig verksamhet mot antagonistiska hot som spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten eller som kan ge allvarliga konsekvenser för Sveriges säkerhet samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Med säkerhetskänslig verksamhet menas verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd.

Med informationssäkerhet avses upprätthållande och skydd av informationens konfidentialitet, tillgänglighet och riktighet.

Mål för fokusområde Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

Staden bedriver ett systematiskt och väl utvecklat säkerhetsskyddsarbete som bland annat skyddar mot terroristbrott. Vidare bedrivs ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete så att stadens informationstillgångar hanteras och skyddas på ett tillfredställande sätt.

Stadens arbete med att bygga ett robust säkerhetsskydd och informationssäkerhet

Stockholms stad ska ha ett robust skydd mot brott som kan hota Sveriges och därmed också stadens säkerhet. Staden ska skydda verksamhet som är säkerhetskänslig och uppgifter som rör Sveriges säkerhet och därmed omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Varje verksamhet ska inom ramen för den verksamhetsspecifika RSA:n bedöma om de har information, IT-system, rutiner, personal, lokaler, anläggningar och liknande som kräver skydd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerhetsskyddslagstiftningen och stadens riktlinjer för säkerhetsskyddsarbete följs, att rutiner och arbetssätt utvecklas och att samverkan sker så att säkerhetsskyddet är likvärdigt oavsett var verksamheten bedrivs. Säkerhetsskyddsperspektivet ska vara integrerat som en naturlig del av olika processer.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser, i enlighet med ovan, ska ha en uppdaterad, verksamhetsspecifik säkerhetsskyddsanalys. Säkerhetsskyddsanalysen utgör underlag för beslut om vilka skyddsåtgärder som ska vidtas. Stockholms stad ska alltid ha en aktuell, stadsövergripande säkerhetsskyddsanalys som fastställts av stadsdirektören. Stadsdirektören beslutar om stadsövergripande säkerhetsskyddsfrågor som enligt säkerhetsskyddsreglerna ankommer på verksamhetsutövarens högsta chef att avgöra.

De säkerhetsskyddsåtgärder som vidtas ska säkerställa informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet i enlighet med bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen (2018:585).

Alla nämnder och bolagsstyrelser ska följa de rutiner som finns för att kunna bedriva ett effektivt säkerhetsskydd inom den egna verksamheten samt för säkerhetsskyddade upphandlingar.

Incidenter och annan säkerhetshotande verksamhet ska utan dröjsmål rapporteras till stadens säkerhetsskyddschef.

Säkerhetsskyddsarbetet ska samordnas av stadens säkerhetsskyddschef. Det samordnande uppdraget innefattar att ge stöd till berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Vid upphandlingar ska nämnder och bolagsstyrelser bedöma om den tjänst eller det uppdrag som upphandlas omfattar säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsklassen *konfidentiell eller högre* eller om upphandlingen i övrigt avser eller ger leverantören tillgång till säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet. Om så är fallet ska säkerhetsskyddsavtal tecknas mellan nämnd/bolagsstyrelse och berörd leverantör, för att säkerställa att nivån på

säkerhetsskyddet är detsamma, oavsett var och av vem verksamheten bedrivs.

Alla nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt informationssäkerhetsarbete. Nämnder och bolagsstyrelser är ägare av den information som hanteras inom den egna verksamheten, och ansvarar för det sätt som informationen skyddas, hanteras och sprids. Ansvar är oberoende av om informationen hanteras inom eller utanför ett it-system. Uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet ska skyddas på så sätt att de inte röjs, ändras eller förstörs. Nämnder och bolagsstyrelser ska löpande följa upp, utvärdera och anpassa informationssäkerhetsarbetet för att säkerställa att skyddet lever upp till ställda krav samt till omvärldens förändrade hot. Incidenter i verksamheten ska rapporteras, analyseras och åtgärdas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska också säkerställa att all hantering av personuppgifter sker i enlighet med lagstiftning och riktlinjer.

4. Förebygga olyckor

En olycka avser en plötsligt inträffad händelse som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas både händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar med eller utan människors handlande eller underlåtenhet att handla.

Olycksförebyggande arbete handlar om att ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Mål för fokusområde Förebygga olyckor

Staden bidrar till att minska antalet olyckor med påverkan på människa, miljö och egendom inom staden samt till att stadens skadekostnader minskar. Staden begränsar konsekvenserna av de olyckor som ändå inträffar.

Stadens olycksförebyggande arbete

Staden har ett ansvar för att förebygga bränder och hantera skador till följd av bränder utan att andras ansvar inskränks. Staden ska också verka för skydd mot andra olyckor än bränder. Det kan till exempel handla om natur- och klimatrelaterade händelser, utsläpp av farliga ämnen,

fallolyckor, vattenolyckor, trafikolyckor, barn- och ungdomsolyckor och suicid.

Det olycksförebyggande arbetet innebär att samtliga nämnder och bolagsstyrelser systematiskt och inom sina respektive verksamhetsområden ska identifiera, analysera, värdera och agera proaktivt mot olycksrisker som påverkar människor, miljö eller egendom. Som ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar ställs särskilda krav på att stadens verksamheter vidtar åtgärder för brand- och olycksskydd. Riskanalysen ska göras inom ramen för arbetet med den verksamhetsspecifika RSA:n. Det ska också finnas en planering för att minimera och hantera konsekvenserna av de olyckor som ändå inträffar. För stadsdelsnämnderna avses egen verksamhet såväl som samordning av arbetet inom nämndens geografiska område.

Ett särskilt fokus i stadens olycksförebyggande arbete ska läggas på riskbedömningar och åtgärder vid samhällsplanering samt ny- och ombyggnation. I enlighet med plan- och bygglagen ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa- och säkerhet, risken för olyckor med mera. Riskbedömningar kan vid större ombyggnationer även behöva ta hänsyn till, som exempel, en förändrad hotbild.

Kommunstyrelsen ska samordna stadens olycksförebyggande arbete. I det samordnande arbetet ingår att ge stöd till nämnder och bolagsstyrelser samt att verka för samverkan, lärande och utbyte av erfarenheter. Därtill ska kommunstyrelsen samverka med relevanta aktörer för att kunna sammanställa en stadsövergripande lägesbild avseende olyckor.

En stor del av ansvaret inom det olycksförebyggande arbetet tar staden genom den verksamhet som bedrivs av Storstockholms brandförsvär (SSBF) samt S:t Erik Försäkring AB.

SSBF är ett kommunalförbund som har i uppdrag att förebygga och minimera skador på människa, miljö och egendom vid bränder och andra olyckor. Detta genom att utöva tillsyn, ge information och råd till invånare och samhällsaktörer samt säkerställa snabba räddningsinsatser när den enskilde själv inte kan hantera situationen. I uppdraget ingår också att stödja staden i arbetet med att beakta risker tidigt i samhällsbyggnadsprocessen. Inriktning och mål beskrivs i Storstockholms brandförsvärs handlingsprogram. Staden ska ha

en etablerad samverkan med Storstockholms brandförsvaret i det olycksförebyggande arbetet på både central och lokal nivå. S:t Erik Försäkring AB arbetar för att staden har ett risk- och säkerhetsmedvetande så att skador förebyggs, att stadens tjänster alltid fungerar och att stadens försäkringskostnader minimeras, bland annat genom att ge stöd till stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att identifiera risker samt att förebygga och minimera skadeverkan. S:t Erik Försäkring AB äger och förvaltar stadens incidentrapporteringssystem. Staden ska ha en etablerad samverkan med St Erik Försäkring AB i det olycksförebyggande arbetet på både central och lokal nivå.

5. Förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda

Otillåten påverkan är hot, våld eller trakasserier som syftar till att påverka förtroendevaldas och myndighetsföreträdares yrkes- eller myndighetsutövning. Det kan handla om att fatta ett visst beslut eller att underlåta att fatta ett visst beslut. Det kan också handla om att låta bli att genomföra tillsyn, kontroll eller ingripande. Otillåten påverkan är också när förtroendevalda eller myndighetsföreträdare missbrukar sin tjänsteställning genom att begå brott utan att ha utsatts för tvång eller hot, till exempel mutbrott eller jäv.

Mål för fokusområde Förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda

Staden motverkar hot, trakasserier och våld mot anställda. Stockholmarna känner förtroende för att stadens förtroendevalda och anställda följer gällande regler och inte låter sig otillbörligt påverkas.

Stadens arbete med att förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda

Stockholmarna ska känna tillit till att förtroendevalda och anställda inom staden följer gällande regler och inte låter sig påverkas i sin myndighetsutövning.

Stadens arbete med att förebygga otillåten påverkan och hot, våld och trakasserier mot anställda sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ansvar för detta arbete ligger på nämnder och bolagsstyrelser i egenskap av arbetsgivare. Nämnder och bolagsstyrelser har kända rutiner för att kunna

agera och vidta nödvändiga åtgärder om en medarbetare utsätts för otillåten påverkan samt hot, våld, trakasserier eller repressalier. Nämnder och bolagsstyrelser ska också underlätta för anställda och förtroendevalda att handla rätt. All form av hot och våld riktad mot anställda ska polisanmälas och också rapporteras i stadens incidentrapporteringssystem.

Kommunstyrelsen ska regelbundet sammanställa en stadsövergripande lägesbild avseende hot, våld och trakasserier mot anställda oavsett om avsikten är att påverka myndighetsutövning eller har andra bakomliggande orsaker.

Stockholms stad har inget arbetsgivaransvar för förtroendevalda. Nämnder och bolagsstyrelser ska dock värna de förtroendevaldas säkerhet i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag i respektive nämnd och styrelse. I detta ingår att arbeta för att främja trygghet och att förebygga hotfulla situationer. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för säkerheten för heltidsarvoderade förtroendevalda i samband med uppdrag för staden.